LABOISSIERE

…EDICA

EAQUE THERAPEUTICA,

PROPOSITA

AB ILLUSTRISSIMO VIRO D. D.

FRANCISCO DE CHICOYNEAU

Regis Conſiliario & Medico, nec non in Almâ Monſpelienſium Medicorum Academiâ Profeſſore Regio Anatomico, Botanico, Cancellario ampliſſimo, Judice æquiſſimo, Horti Regii Monſpelienſis Præfecto, Regiæ Societatis Socio, & in Supremâ Computorum ſubſidiorumve Occitaniæ Curiâ Senatore integerrimo,

SUB HAC VERBORUM SERIE

AN

Ad curandam Diabetem diverſi generis Remedia ſint adhibenda.

Quam Deo duce & Auſpice, propugnabit FRANCISCUS LABOISSIERE Varanienſis apud Petracorios, Liberalium Artium Magiſter, antiquus Univerſitatis Conſiliarius, & jamdudùm Medicinæ ſtudioſus, in Auguſtiſſimo Monſpelienſi Apollinis Fano, die   menſis Maii 1720.

MONSPELII,

Apud VIDUAM HONORATI PECH, Regis & Univerſitatis Typographi. 1720.

DISPU[illegible]RI

PROFESSORES REGII

R. D. Joannes Bezaç, *Decanus.*

R. D. Petrus Chirac, *Serenissimi Ducis Aurelianensis Archiater.*

R. D. Antonius Deidier.

R. D. Petrus Rideux.

R. D. Antonius Magnol.

R. D. Joannes Astruc, *R. D. Chirac Coadjutor.*

R. D. Jacobus Chastelain.

R. D. Henricus Haguenot.

R. D. Jacobus Lazerme, *R. D. Bezac Coadjutor.*

DOCTORES ORDINARII

M. Petrus Peyraud Puibornand.

M. Josephus Richard de Boutillier.

M. Joannes Martin.

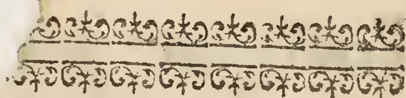
M. Jacobus Pistoris.

M. Antonius Cairol.

M. Joannes Lion.

PEPEMBER ★ QVELEN

CELSISSIMO AC PRÆPOTENTI
PRINCIPI

DE CARENCY

NICOLAO DE QUELEN
STUART DE CAUSSADE

Comiti de la Vauguyon, de Quelen, & du Broutey, Marchioni de Saint Megrin, Vicecomiti de Calvignac, Baroni de Thonneins, Grateloup, Villeton, Puicornet, La Gruere, Domino de Varaigne, l'Arnagol, Talquoymur, La Chesnaye, Provinciæ Cadurcensis Baroni secundo, Sarlati Advocato, &c.

PRINCEPS CELSISSIME,

Quod rudis & novitius Artis Apollineæ Cultor, tenues adeo Laborum Aca-

demicorum prin[illegible] *,*
CELSITUDINI T[illegible] *,* [illegible] *Potentiſ-ſimum ejus Patrocinium promereri me poſſe confidenter ſperem. Nullus haud-dubiè mirabitur, qui ſciet tot inter antiquioris imò quoque Regiæ nobilitatis titulos, & illuſtriorum dignitatum virtutumq; decora quibus præfulges, eminere tamen ſingularem illam humanitatem, veramq; magnanimitatem quæ cujuſcumque ſortis mortalibus ad aram benignitatis tuæ confugientibus, certum & efficax præſidium denegari vel deeſſe minimè patiuntur.*

Sed iterum meam in hoc ambiendo perilluſtri validiſſimoq; tutamine fiduciam, multo minus adhuc mirabuntur, quicumque noverint ad illud obtinendum, non magnas & iteratas preces, non exquiſita munera, non anxia repetitaq; vota deſiderari, verùm unicam præſidii neceſſitatem ſemel cognitam ſufficere, ut hoc indigentes authoritatis magnitudine, con-

ſil[illegible] quod præcipuum eſt, ſi a[illegible] premantur inopia, largitionibus Principe dignis protegas & adjuves.

Demùm & eandem fiduciam minimè temerariam, quin ex adversò legitimam judicabunt, quilibet attendent humaniſſimi noſtri Principis charitatem & amorem erga Clientes, tantarum eſſe virium, ut eorum egeſtatem Miniſtrorum & interceſſorum vocibus, aut ſupplicibus libellis exponi nequaquam expectet. Verùm in hac ubicumque lateat detegenda, paternam & indefeſſam curam adhibere non deſinat, quo poſſit eidem etiam illæſo pudore, liberalitatis ſummæq; poteſtatis amplitudine ſubvenire.

Humanitas ergò, magnanimitas, immenſaq; CELSITUDINIS TUÆ charitas erga Clientes, ad ejus tutelam in hiſce non parum arduis Laborum meorum initiis confugiendi, magnam hanc dedere fiduciam, quam inſuper auxit penituſque firmavit conſideratio memorabilis hujus

erga Deum imm... iæ cum prælaudatas inter virtu... principatum teneat, earumdemq; basis sit & origo, vim harum inviolatam & inexhaustam huc usque præstitit, præstabitq; semper, cum ipsamet summa sit, & permanserit hactenus inconcussa, cum tot hujus & adeo luculenta testimonia dederis, præsertim verò dum munificentia religiosissimo Principe digna, publicum in Urbe Thonneiana Religiosorum hominum Conventum erigi, Fanumq; primarium ejusdem Civitatis, Impiis Hæreticorum furoribus incensum, & eversum propriis impensis refici curavisti. Cum denique Sanctissimam Salvatoris nostri Legem, non tantùm alta mente diu noctuq; revolvere, sed & illius sanctitatem immunem ab omni labe servare, verumq; supremi numinis cultum propagare semper studueris.

Nec mirum; Divinam hanc virtutem in nostro Principe sic splendescere, cum

eam userit ex intimo sinu Parentum, & ad eandem ardentissimo colendam studio, potenter & assiduo commoveatur exemplis Avorum clarissimorum, quos inter sexdecim numerantur Equites nobilissimi, multò magis hujus eximiæ pietatis, quam fortitudinis utut insignis claritudine percelebres, utpote qui Cœlestibus Spiritus Divini flatibus impulsi, vitam & fortunas, ad extorquendas è manibus Infidelium terras, pretiosò sacri nostri Redemptoris sanguine conspersas, ultimo discrimini committere minime dubitarunt.

Cætera verò clarissimaq; virtutum ornamenta, quibus à tot retro sæculis, ad hanc usque diem, præcelsa Queleniorum Domus semper enituit, quemadmodum & ea quibus præter jam memorata, CELSITUDO TUA *condecoratur, rudem adhuc & inexpertum in dicendi facultate, venerabundo potiùs silentio suspicere decet, & impense demirari, quam eloquii simul & ingenii culpâ deterere, cum*

aliundè sufficiat ad desideratum [illegible]ocinium confidenter non minùs ac suppliciter ambiendum, & exorandum, humanissimum piissimumq; Principem invenisse. Nec mihi quidquam amplius peroptandum supersit, quam ut Laboribus indefessis, assiduisq; vigiliis, & præsertim humanitatis charitatisve Principis ad exemplum, dum artem profitebor exercitio, CELSITUDINIS TUÆ, tutela non indignus aliquando possim evadere. Hæc summa votorum est illius qui profundissima cum veneratione gloriatur, semperq; gloriabitur esse,

PRINCEPS POTENTISSIME,

CELSITUDINIS TUÆ,

Dabam Monspelii die 26. mensis Maii anni 1720.	*Observantissimus & obsequentissimus Cliens* FRANCISCUS LABOISSIERE.

QUÆSTIO MEDICA

EAQUE THERAPEUTICA,

AN

Diabeti diversi generis remedia competant.

HÆC de Diabete, seu immoderato celerique per vias urinarias serosi laticis fluxu Dissertatio, quibusdam hauddubiè nullæ vel exiguæ prorsùs utilitatis esse primâ fronte videbitur. Quòd id morbi genus rarum adeò sit in hisce regionibus, ut Seniores inter & experientissimos Æsculapii Proceres, paucos admodum liceat invenire, quibus semel, aut bis, illud in toto vitæ decursu videre & tractare contigerit. Verùm quandoquidem Hygeæ leges expostulant, ut illius sacris addicti, non tantum ad vulgares, sed & rariores affectus, occasione datâ, sanandos

certam ſeu ſalutarem opem con... va-
leant : nulluſque propèmodum Author, ſaltem alicujus notæ, reperiatur, qui, ſi tradat generalem morborum hiſtoriam, de Diabetis quoque naturâ, cauſis, ſignis & curatione non ediſſerat. Cum inſuper varia quæ ſolidis & fluidis corporis humani partibus inferuntur malorum genera, ſummam inter ſe ratione cauſarum, ſaltem evidentium, & conſequenter indicationum & remediorum analogiam habeant, ut vix poſſibile ſit exponi cujuſdam morbi theoriam, & curationem; quin expeditior ad quam plures alios dignoſcendos domandoſque via paretur. Denique cum fluxus Diabeticus peregrinarum regionum ad Septentrionem vergentium, Magnæque Britanniæ præſertim alumnos non infrequenter invadat : & horum multi ſeu Gallicæ gentis morum elegantia, ſeu aëris inſigni potiſſimum in hoc noſtro tractu ſalubritate fruendi cauſa, apud nos commeent, & aliquandiu commorentur : quibus perinde lectiſſimis & nobiliſſimis, quoad maximam partem Hoſpitibus, ſubortâ neceſſitate, ſecundum humanitatis leges pro virili ſuccurrendum; his omnibus, inquam, rationum momentis incitati, quælibet ad mor-

bi ... norati notionem & curam ſpectant, exponere decrevimus. In quo quidem exequendo propoſito, cum ob affectûs raritatem propriis obſervationibus uti prohibeamur, Authorum ſcientiâ & experientiâ celebrium, ſummâque fide dignorum; quibus nimirùm hac in parte feliciores eſſe contigit, opera diligenter evolvimus; accuratas quæ ab ipſis proponuntur Diabeticorum hiſtorias iterum, atque iterum attentâ mente legentes; ut ex his omnibus ſedulò collatis viribuſquè meditationis repetitæ probè digeſtis, perfectam fluxus adeò ſtupendi eidemque medendi notitiam conſequi, tum & acquiſitam omnium oculis & examini ſubjicere liceret.

Cum autem unanimi conſenſu Diabetis eſſentia poſita ſit in eo quod ſeroſus latex aſſiduo, miraque prorsùs cum abundantia, tum & celeritate per urethram exeat, ſic ut potulenta quælibet avidiſſimè ſumpta, ſimul & ea quæ generantur aut cumulantur in vaſis fluida, breviſſimo temporis intervallo, quodque maxime notandum, vix cocta mutataque reddantur. Neceſſarium idcircò fore duximus, antequam hiſtoria morbi proponatur juxtà methodum in hoc lycæo receptam, hîc paucis & accuratè

tamen perpendere, num ad hujus moderatæ promptæque secretionis & excretionis rationem reddendam, cum CARTESII discipulis, aliisque permultis inter Neotericos, tum doctrinâ, tum authoritate pollentibus supponendum sit aliam à naturâ providâ longeque breviorem, cognito circulationis itinere, viam paratam esse, cujus ope nimirùm, quælibet ore sumpta simul & in vasis exundantia liquida possint ad renes, & vesicam urinariam velociter appellere, & consequenter sine morâ per urethram excerni. Si namque totus quam longè latèque patet circulationis orbis iterum atque iterum à potulentorum rivulis sit percurrendus, antequam pervenerint ad urinæ conceptaculum, sicque per innumeros penè mirèque flexuosos & intortos vasorum surculos diffundi debeant; & repetitis tum solidorum ictibus, tum motibus fluidorum, ad intimam cum cæteris universæ massæ particulis unionem adigi; certè patet evidenter, his suppositis, nec explicari, nec intelligi posse quî fiat, ut mineralium aquarum potatores, & Diabetici, tot liquidi ferè prorsus immutati, vel subdulcis seu insipidi rivulos quam citissimè valeant emittere.

Hinc itaque plurimis, iisque clarissimis Hygeæ cultoribus occasio data, novam eamque breviorem viam excogitandi, cujus ratione potulenta, vel latex aqueus celeriter ad vesicam appellant, [illegible] & eorumdem miscela cum [illegible] præpediatur. Statuunt et[illegible] ventriculi, & intestinorum si[illegible]tos, ut si fortassis laxentur ab exundantibus aquis, vel caloris intensi viribus dilatentur, easdem aquas propter æstus vehementiam in effluvia resolutas per hosce meatus illicò traduci: unde brevissimum iter ad vesicam ostenditur, cujus pori rursùm supponuntur ita concinnati, ut nubem effluviorum accedentem in illius conceptaculi cavum admittant; ubi denuò condensata, & in aqueum laticem conversa confestìm per urethram effunditur. In eumdem pariter scopum collimat sententia statuentium quosdam ductus à fundo ventriculi per Epiploon ad vesicam, vel à lacteis ad renes tendere: quibus videlicet ob causas supra memoratas distentis & reseratis potulenta secundum omnem sui massam celeriùs transmittuntur.

Verùm post attentum, & sedulum hujus hypotheseos, & rationum quibus nititur examen, tot & adeò gravibus ne di-

eam inſuperabilibus difficultatibus patentem introſpeximus, ut nobis minimè licuerit calculum huic adjicere, quin potius refellendam cenſuimus, vel ex eo potiſſimum quod abſque hoc ſubſidiario, fictioque pororum & novorum ductuum apparatu, nec aliunde maximo cum labore poſſit explicari, quâ ratione certis in caſibus fiat interim adeo velox & copioſa liquidorum per vias naturæ familiares ſecretio, ſimul & illa multiplicem vaſorum orbem peragrare queant, quin cum reliquis totius maſſæ particulis intimè miſceantur. Et ut ſtatim ad rem, ſeu ad argumenta quibus opinio memorata convellitur, accedamus; Hæc inter cætera ſummam mœrentur attentionem.

I. Si ductus ſecretorii renum, pelvis, aut ureteres, vel à calculo, vel ab arenulis, vel à materiebus viſcidis & tartareis penitùs obſtruantur, vel magnæ cujuſdam inflammationis viribus, ſeu alio quovis inſigni tumoris genere comprimantur, ſic ut aſſueto muneri fungi nequeant. Tum (& illud probe notandum) ex toto prorſus intercipitur urinæ fluxus, nec ſubinde licet in vaſis cumulata, & interdum in ventriculi cavum effuſa, nec utcumque li-

quida diversi generis hauriantur avidè, iisdemque mirum in modum stomachus, & intestina turgeant: etsi tandem, nec liquor ad laxandos meatus suppositos deficiat, nec calor ad eosdem dilatandos: neque demum æstus intensus desideretur, quorum ope potulentorum materies in effluvia resolvi, resolutaque traduci possit. In hoc tamen rerum statu; Nec urina reddi, nec miseri ægrotantes ab imminente pernicie valent liberari. Unde consequentiam, luce meridianâ, clariorem quivis eliciet, renes non modo præcipuum, sed & unicum urinæ colum esse, cum ubi cessant ab hoc implendo munere, nulla pars alia corporis humani eorumdem vicem obire possit.

II. Alterum argumentum adversùs præfatam hypothesim petitur, ex eo quod hujuscemodi sive pori, sive ductus nullo experimenti genere potuerint adhuc-dum demonstrari, licet omne prorsùs artificium à viris industriis, & in Anatome versatis, ad hosce detegendos fuerit adhibitum; & hi verò similiter in conspectum venire debuissent, saltem in statu præternaturali; dum ex suppositis impensè dilatati plures aquarum rivulos in Diabeticis nimirum Hydropicis, & aquarum mineralium pota-

toribus jugiter traduxerunt. Cum itaque nullum horumce meatuum veſtigium hactenùs apparuerit, vaſaque à BARTHOLINO, aliiſque allegata, vera ſint lymphatica, maxima ſubnaſcitur ratio de eorumdem exiſtentiâ dubitandi.

III. Novus hic ſecretionis ritus naturæ legibus, ſeu mechaniſmo quem ſupremus machinæ Conditor ad cæteras omnes ſecretiones ſenſibiles ſtabilivit, penitùs adverſatur, & aliundè ſuum urinæ, ſicut reliquis recrementis mirâque prorsùs elaboratum arte colum conceſſum fuit, quod ex infinitis penè veſiculis & ductibus conflatum ad immenſam aquarum molem aſſiduò celeriterque traducendam compa atum eſt, poſito quod à fonte perenni jugiter ſuggeratur; ut perinde labor qui novis meatibus inveniendis & comminiſcendis impenditur, ſuperfluus planè, noſtro quidem judicio, debeat reputari.

IV. Si tunicæ quibus conſtat conceptaculum urinæ ſint inſtructæ poris foris introſpectantibus, jure quæritur, cur Aſciticorum aquæ collectæ intra cavum abdominis, & conſequenter hujuſmodi poris immediatè appoſitæ, per hos tamen minimè traducantur, utcumque laxari de-

beant à liquidis ſtagnantibus, vel caloris intenſi viribus dilatari. Demùm & aquea prætermodum, excalefacta poſſint in effluvia reſolvi, quarum nempè cauſarum concurſu ſimiles effectus in ventriculo produci ſupponunt: imo quò major in infimo ventre congeritur ſeri copia, quò vehementior æſtus urget, quò denique materies vaporum abundantior, eò difficiliùs hæc ſeroſi laticis colluvies expurgatur; nec Hydropis ſanationem licet ſperare, niſi reſerentur inteſtinorum aut renum ductus. De quo aliunde morbi genere notandum obiter, multò frequentiùs ſolitò, miſeros mortales invaſurum, ſi ventriculus juxtà ſuppoſita pervius foret meatibus aptis ad tranſmittenda liquida, cum ob ingluviem, heu nimis familiarem? hoſce poros ſummoperè diſtendi ſæpiùs accideret.

V. Secundùm memoratam de poris & vaporibus in aquam convertendis hypotheſim, vix, imò nullatenùs intelligi poteſt quâ ratione ſeroſus latex aut potulentorum materies celeriùs, abundantiùs, & immutata ſecernantur, cum ex adverſo multò minori copiâ, multò tardiùs, multòque magis ab ingeſtis liquidis diſcrepantia debeant emitti, quam ubi per conſuetum

circulationis iter ad renes appellunt.

1°. Quoniam ab effluviis in aqueum humorem convertendis non modo pori ventriculi & vesicæ; verùm etiam omnium partium interjectarum implentium cavitatem abdominis, & se mutuò contingentium permeandi sunt.

2°. Insigne temporis spatium desideratur, utut intensè caleant ventriculus & intestina, quo tota liquidorum ingesta moles resolvatur in vapores: ut cuilibet inferendum datur, ex cognitis & quotidianis aquarum diversi generis destillationibus.

3°. Qui vapores ex incalescente liquido jugiter secedunt, multò liberiùs superiora ventriculi petunt quam ejus fundum, aut moventur in omnem sensum, ut perindè minima prorsùs eorumdem portio versùs inferiora traducenda sit.

4°. Non minùs evidens est exilem hanc effluviorum nubem quæ ventriculi poros permeavit à plurimis obicibus occurrentibus, seu partium molibus interjectis ubique in suo cursu retardari, coerceri: sic ut & ab effluviis ex aliorum viscerum poris assiduò manantibus hûc & illûc in omnem loci differentiam impelli. Demùm & ab humido quo partium memoratarum super-

ficies oblinitur quoad maximam ſui partem abſorberi debeant, ita ut tardiſſimè nec niſi poſt ſummam particularum ex quibus memorata nubes coaleſcebat jacturam, ad conceptaculum urinæ tandem valeat pervenire; ubi rursùs aliud illudque longiſſimum temporis ſpatium requiritur, ut tranſmiſſi vapores denuò convertantur in aqueum humorem, dato tamen, non conceſſo quod interaneus viſcerum & veſicæ calor, hujuſmodi converſionem ſeu condenſationem fieri permittat.

5°. Demùm & ultimò neceſſariò ſequitur ex ante dictis, hæc eadem effluvia priuſquam intra veſicæ ſinum admittantur, mirum in modum in tranſitu per cavum abdominis ab aliis omnis generis effluviis undique advenientibus alteranda: ita ut à connubio vaporum bilioſorum, fœculentorum, acrium, acidorum, ſalſorum, non poſſint non impensè mutari.

Et hæc quidem præcipua ſunt rationum & experimentorum momenta, quibus ad præfatam hypotheſim refellendam inducti, ſic eam expugnatam arbitramur, ut nullum aliud Cartesii diſcipulis effugium ſupereſſe poſſit, quam ut ſtatuant celerem & copioſam liquidorum per vias urinarias ex-

cretionem adſcribendam eſſe ductibus à fundo ventriculi ad renes aut veſicam rectà protenſis, & ſeroſum laticem immutatum traducentibus.

Verum præter-quam quod novum illud ſuppoſitum mechaniſmo ſecretionum hactenùs cognito, juxta ſuperiùs allata repugnat, nullaque prorsùs nititur demonſtratione. Accedit aliundè totum hunc ſeu meatuum ſeu pororum apparatum omninò ſuperfluum & inutilem eſſe; cum etſi potulenta vaſa ſanguifera ſubingrediantur eorumdemque percurrant orbitam ſummâ tamen cum copiâ & celeritate ſecerni, nec non parum à ſeipſis ingeſtis diſcrepantia dimitti poſſint.

Id autem ut evidenter pateat tantiſper velim attendi, quod dum more ſolito potantur aquæ minerales, aut Diabeticus fluxus ſupervenit, tum, inquam, omnia quæ requiruntur ex parte fluidorum & ſolidorum ad copioſam & celerrimam ſecretionem ſimul concurrere; quæ quidem quatuor numero poſſunt cenſeri, ad quæ tamquam ad præcipua capita reducuntur.

Nimirùm conſtat 1°. Magnam in memoratis caſibus liquidorum ad hujuſmodi ſecretionem idoneorum ubertatem intra

vaſa reperiri. 2°. Hæc eadem liquida à reliquorum totius maſſæ principiorum compedibus eſſe libera, ſeu extricata. 3°. Fluxum eorumdem aſſiduum, celerem & copioſum ad incernicula renalia jugiter promoveri. 4°. Denique ductus ſecretorios renum ſic eſſe diſpoſitos, ut fluidum indeſinenter & celeriter appellens ſtatim, ſeu abſque vel minimâ morulâ ſecernant.

Quoad primum requiſitum, inſignem videlicet liquidorum ad ſecretionem idoneorum ubertatem, eam in præfatis caſibus reperiri quis inficiabitur, nam & avidè, copiosè, liberaliter & aſſiduò bibitur, ſubindeque cruda prorsùs & incocta liquida debent in vaſis luxuriare: ſic ut omnis propemodum humorum aggeries ſummopere diluta in laticem aqueum convertatur, aut indolem acquirat huic plurimum analogam; nec minus ingenuè fatendum eſt ea quæ affatim ingeruntur potulenta, toti maſſæ ſupernatare, vel ſerum illud quod in ſanguine luxuriat & particularum ejus ſinubus immerſum ope diſſolutionis aut coagulationis elici, ſeu extricari; perindeque ſui juris factum, eſſeque paratum ad ſecretionem. Primum ergò ſecundumque propoſitum ulteriori probatione non indigent.

Tertium verò quod attinet in eo demonſtrando juvat diutiùs immorari, cum celeritas & abundantia ſecretionis ex eo præſertim perenni, continuo rapidoque fluxu liquidorum versùs incernicula vaſaque renalia pendere videantur.

Sed ſi potulenta copiosè, liberaliter & affatim ingerantur, vel ſi latex aqueus prætermodum abundet, etſi tandem hæc fluida libera ſint, ſeu à compedibus ſulphurearum & terreſtrium particularum ſoluta, ſicque vaſa ſero fluidiſſimo & expedito turgeant, motum humorum in orbe circulationis celeriorem continuumque futurum evidens eſt. Tum & ex copiâ liquidorum implentium vaſa, unus & veluti continuus aquæ rivus ab eorumdem initio ad extremos uſque ſurculos ſcaturiet, cujus primæ in origine & ſubſequentes in progreſſu particulæ non poterunt impelli motibus iteratis cordis & arteriarum, quin ejuſdem fluenti finis & ultimæ moleculæ propter contiguitatem pari ritu moveantur. Deinde luxuriantes aſſiduoque ſuggeſtæ liquidorum particulæ ſeſe mutuò trudent, urgebuntque preſſo pede, perindeque motûs truſivi viribus auctis univerſa maſſa celerius circumducetur, tantoque faciliùs ſi ſeroſus latex

ex connubio cum reliquis illius principiis ſit expeditus. Sed & iterum ab eodem exundante liquido tota moles humorum fluidior reddita multò rapidiùs peragrabit vaſorum orbem; hinc frequens iiſdem vaſis & indeſinens admovebitur ſtimulus, quo cum ad aſſiduas, crebras, alternaſque contractiones adigantur, rivulos aquarum tranſeuntes quolibet inſtanti verberari, urgeri, ſicque motum truſivum intendi ulteriùs ſubſequetur, ut tandem nemini mirum videri debeat, ſi tot cauſis in unum eumdemque finem conſpirantibus, continuus & celerrimus fiat ad cola fluidorum appulſus.

At præter hæc omnia rationum momenta, quæ probant evidenter fluida velociter in caſibus aſſignatis debere circumduci. Advertendum inſuper quoad potum aquarum mineralium, earumdemque promptam excretionem, matutinum diei tempus ad hujuſcemodi potum deſtinatum, & earumdem aquarum frigiditatem, ad augendam motûs liquidorum velocitatem, ſymbolum ſuum conferre. Quæ ſi quidem primo diluculo potantur aquæ celeriùs ideo per vaſorum orbem traducuntur. Quoniam in eo quod à veſpertinâ cœnâ ad auroram exactum eſt temporis ſpatio, quæ fuerunt ultimò ſump-

ta ciborum fercula , jam in ſanguinem converſa ſunt, aut eſſe debent : perindeque motuum inteſtinorum ad coctiones & ſecretiones inſervientium vires reſederunt; unde fit ut advenientium aquarum rivuli minimè cum cæteris humorum maſſæ particulis miſceantur , ſed tantum ſupernatent, tantoque faciliùs, quod eædem aquæ hauriantur abſque ulla miſcela ciborum ſolidorum , nec conſequenter ab iis intricari, nec in ventriculo, nec in inteſtinis , nec in lacteis aliiſque vaſis circulatoriis retineri queant , niſi fortaſſis adſit ſaburra quædam & plethora quæ trajectum impediat. Verum huic occurritur impedimento, catharticis juxta leges artis præmittendis, quorum ope, cum vaſa jam depleta ſint, liberior & patentior advenienti liquido via ſterni debet : quibus inſuper addendum eſt primâ diei luce propter aërem frigidiorem poros perſpirationis per hoſce meatus exire ſolitæ quadantenus occludi, ſubinde fluidorum in vaſis contentorum molem augeri. Demum & à conſtricto corporis habitu, ſic interanea premi ut liquidorum velocitas intendatur.

Et idcircò dicimus ſecundò frigiditatem aquarum mineralium , ſeroſum laticem

copioſius

copiosiùs & celeriùs ad cola determinare, quoniam partium quas alluunt internarum poros constringendo, halituum ex his manantium excretionem cohibet, sicque consimiles effectus parit jam memoratis; & revera si calidæ potentur aquæ major per incernicula cutis, minor verò per ductus renales fit secretio. Accedit insuper frigiditatis viribus & aqueorum ingestorum molibus fluidorum occurrentium motum expansivum deprimi, sic humoris aquei cum sanguine miscelam prohiberi; quo fit ut fluenti rectà progredientis cursus turbari nequeat.

Quæ quidem hactenùs dicta satis superque sufficient, ut evincatur velocitatem motûs liquidorum in casibus memoratis causarum assignatarum concursu promovendam; necdum tamen solvimus præcipuum difficultatis nodum, cum etsi moles aquea, vel incocta celeriùs ex suppositis impellatur, non ideò subsequatur ad renes potiùs quam ad cætera cola determinari: si namque fluida per innumeros propè vasorum sanguineorum, lymphaticorum & secretoriorum diremptus traduci & consequenter in totidem columnas dividi debeant, quot sunt canalium in humano corpore diverticula,

patet evidenter, quòd utcumque rapidissimo motu cieantur, tardè tamen, non autem celeriter ad renes sint perventura; ut perinde nobis illud oneris jam incumbat, ut probetur liquidum actum summâ cum celeritate ferè totum ad renes, non autem ad cætera cola divertere.

Et ideò rursùs statuendum est magnam seu immoderatam liquidorum per urinas excretionem numquam accidere, nisi hæc duo præsertim concurrant, nimirum & abundantia liquidi apti ad secretionem, & ductuum secernentium, ut & excernentium amplitudo.

Sed si liquidum aptum ad secretiónem redundet, vel succorum incoctorum proventus fiat uberior, necessariò sequitur aliorum recrementorum copiam & vires imminuenda, mox ex defectu roboris & quantitatis eorumdem, continget, ut minùs ubertim & lentiùs ad sua quæque ferantur incernicula; quæ proinde solitò minùs dilatari rariùs & remissiùs ad secretionem stimulari debent. Dum verò ductus secretorii solitò minùs distenduntur, rariùsque defunguntur muneri destinato, minorem iterum quorumlibet fluidorum penum admittunt; undè fit ut eorumdem diameter evadat an-

gustior: quâ quidem angustiâ sensim in dies auctâ, cum causa à quâ producitur semper præsens sit, & novum assiduò sumat incrementum. Tandem vasorum secretoriorum cavitates & ingressus ferè penitùs occlud necessum est. Ex clausis autem infinitis penè meatibus innumeræ quoque excitabuntur resistentiæ, quibus advenientia liquida repellentur; ità ut versus loca liberiora, seu ad patentes & jam ampliatos ab exundante liquido ductus renales cogantur divertere. Nam sicut ex penuria aliorum recrementorum ductus eorumdem secretioni destinatos angustari sequitur, sic ex adverso, propter abundantiam liquidi, crudi & incocti renum incernicula debent reserari; seu in continuâ detineri dilatatione, quemadmodum & humor analogus quo imbuuntur ubertim & assiduò renovari, perindèque renes ad uberiores disponi secretiones. Sicque, juxta leges hydraulicas, mechanicè demonstratur, quod tota penè quanta est liquidorum moles ad hoc incerniculum appellere, & quidem per illud celerrimè secerni debeat, Cum ubi juxta superiùs statuta, tot meatus occluduntur, solique propemodùm ii patent qui pertinent ad renes, circulationis orbita multò subindè brevior

evadat, & exiguo prorsùs temporis intervallo ſit percurrenda.

Sicque tandem omnibus ſupra requiſitis, ad immoderatam celeremque potulentorum & ſeroſi laticis crudi ac incocti excretionem abundè ſatisfactum exiſtimantes, abſque eo quod via quædam ſingularis extra circulationis orbem ſupponatur. Alias conſequentias quæ ex principiis ſuperiùs expoſitis à lectore perſpicaci, ſat facilè deduci poſſunt, omittendas cenſuimus, ne theſis creſcat in immenſum.

Verùm dato, non conceſſo, quod juxtà ſuppoſita nequeat adhùcdùm intelligi, quo pacto tantâ cum velocitate ſimul & abundantiâ, potulenta, vel liquida cruda & incocta reddantur: non ideò quærendum foret & ſupponendum breve quoddam & diſtinctum à ſemitis circulationis iter ad hujuſmodi Phænomenon dilucidiùs explicandum; cum quotidianâ conſtet experientiâ contentos & aſſiduò fluentes in vaſis ſanguiferis humores aqueos ſingulari quodam motûs genere excitato, ſimul & prætermodùm dilatatis ſecretoriis quibuſdam ductibus, abundanter, celeriter & indeſinenter eliminari.

Quarum videlicet ſecretionum & excre-

tionum exempla familiaria ſuppeditant innumeræ propè criſes aut evacuationes, in morbis præſertim acutis, ſeu ſpontè, ſeu ope remediorum, ſeu quibuſlibet aliis de cauſis evenientes, & quæ ſemel excitatæ per inſigne temporis ſpatium uberrimè, celerrimè & aſſiduò perſeverant. Sic ubi propter aſſumptum vehemens quoddam Catharticum, aut fermentum quoddam acre tunicis inteſtinorum impactum, potenter vellicantur inteſtinorum tunicæ: perindèque ſerum in vaſis contentum, & expeditum ad eorum glandulas continuò determinatur, tùm, inquam, celeres, conſtantes & immodicas ejuſdem ſeroſi laticis per alvum excretiones fieri conſpicimus; ſic iterùm ubi caloris cujuſdam intenſi viribus, vel ob ſummam acredinem humorum in febribus malignis, & ardentibus, funditur ſanguis, ſerumque per fuſionem extricatum ad dilatata cutis ſecretoria amandatur, totum illud humoris aquei quod continetur in vaſis, aut ab aſſiduò potu ſuggeritur, indeſinenter, abundanter & celeriter per habitûs exterioris ſpiracula exire cernimus. Sicque tandem ubi per introductos Mercurii globulos ſolvitur nexus particularum ſanguinem conſtituentium, & fit uberior ſeroſi laticis ge-

nesis, simul & dilatantur vasa salivaria, hìc idem humor uberrimè & continuò per ductus reseratos fluit & excernitur, ut si fortassis majori quam par sit dosi vel unguentum Mercuriale, vel panacæa quævis administrata fuerint, tota quanta est massa colliquata, seu in serosum laticem conversa, per hanc viam intra breve temporis spatium possit exinaniri.

Ex quibus patet evidenter omnia fluida, quæ tantâ cum ubertate & assiduò secernuntur, in vasis circulatoriis contineri, & ab iisdem suggeri. Nec mirum cum ductus omnes, tùm circulatorii, tùm secretorii, & consequenter humores in his jugiter agitati, fluentesque, sic inter se communicent, ut quâ proportione vasa quædam deplentur, hâc eâdem impleantur cætera: & vice-versa quò plùs sanguinis, spirituum & aliorum fluidorum quædam ex his admittunt, eò minùs eorumdem alia recipiant; quæ quidem propter liquidorum & solidorum continuitatem momento temporis, simpliciter ob immutatas motuum determinationes ita debent accidere.

Sed de his satis cum hactenùs dicta, nostro quidem judicio, sufficiant, ad demonstrandum poros & ductus peculiares,

ſeu diverſos à cognitis, ad potulenta celeriter traducenda eſſe prorsùs inutiles. Nec eſt aliundè cur immoremur diutiùs in explicando quo pacto abſque eorumdem ductuum ſuppoſitione liquida quævis licet ſemitas circulationis ſubingreſſa rejiciantur immutata. Si namque, propter allegata rationum momenta, nec in ventriculo, nec in inteſtinis, nec in vaſis ſanguiferis commorentur, imò potiùs præter-fluant celerrimè, ſi breviſſimum inſuper itineris ſpatium in orbe circulatorio percurrant; et ſi tandem ob aquarum exundantium molem aut frigiditatem occurrentium fluidorum motûs inteſtini deprimantur, ſicque fermentorum immutantium deficiat energia: ex his, inquam, omnibus haud difficulter intelligitur, quibus de cauſis potulenta, vel alia liquida rejiciantur immutata.

His ita prælibatis, quæ non mediocrem ad eſſentiam fluxûs Diabetici dignoſcendam lucem afferent. Jam ad illius affectûs hiſtoriam juxta receptam methodum exarandam progredi juvat.

COROLLARIUM PRIMUM

De Natura, & differentiis Fluxûs Diabetici.

DIabetes, ſeu Hydrops ad matulam vulgò definitur, aut potiùs deſcribitur

immoderatus, celer, & frequens urinæ fluxus, in quo nimirum fluidum illud coctionis expers & insipidum, interdùmque mellei saporis, seu subdulcis, & quandoque coloris albicantis particeps esse videtur: qui quidem fluxus sitim intensam, viscerum æstum & febriculam habet adjuncta; eodemque ad certum usque gradum provecto, brevi temporis spatio siccitas, marcor, verbo, partium omnium & præsertim universi corporis habitûs colliquatio, debilitas & exarescentia succedunt.

Verùm quo clariùs & accuratiùs raræ prorsùs affectionis indoles dignoscatur, illius initia, progressum & finem juxta descriptionem ARETÆI, veteres inter percelebris, seu secundum varios quos in diversis sui stadiis exhibet vehementiæ gradus, sic paucis lubet exponere.

Ubi morbus est in procinctu, solitòque copiosiùs urina fluit, oris interiora, fauces, & palatum humoris assueti penu defraudata, sensim exarescunt, & si quæ fortassis suggeritur saliva, hæc quemadmodùm in sitibundis spumescit & albicat; subindèque sitis, seu major liquidorum oritur appetitus, exin, ubi crescente malo, quantitas uberior urinæ funditur, bibendi cu-

piditas urget potentiùs. Calor quidam acris, velut impactus visceribus, persentitur, & tùm corrugatur abdomen, venæ prominent, corporis habitus universus evadit gracilior: unde timor & anxietas, mentem novorum symptomatum consideratione vehementer attonitam invadunt. Assiduò namque molestoque faucium & interaneorum ardore divexatus æger, simùl & ob exeuntis præproperè liquidi diluvium stupens, ex æquo metuit, ne tota quanta est liquidorum & solidorum moles, in serosum solvatur laticem. Et reverà, dum liquidum promptiùs, frequentiùs & immoderatiùs excernitur, non modò corporis habitus, sed & ipsæmet carnosæ partes liquantur, & contabescunt, tùmque postremum impendet fatum, nec enim intermittit urinæ fluxus, sed assiduò velut è canalibus omnimodè laxatis & patentibus eliminatur, cum intentissimâ, seu deurente siti, subindèque largiori potu, cujus tamen copia minimè respondet urinæ quantitati: cum liquida multò copiosiùs per urethram egerantur, quàm ingerantur ore, verbo, nec à potu, nec à mictione cessant, & si fortassis abstineant tantisper à potulentis, non in dies tantùm, sed & in horas, os, & corpus

ſenſibiliter exareſcunt, cunctaque viſcera torrentur, velut ignibus admotis. Deniquè ſi per exiguum temporis ſpatium mictum cohibeant, illicò tument lumbi, teſtes, & ilia, moxque reddita meiendi libertate, partes eædem detumeſcunt, & tùm promptior adhuc, & certior imminet pernicies, nam ne vel minima liquidorum guttula nutriendis partibus communicatur, quin potiùs ipſæmet carnes in liquamen quoddam urinoſum videntur abire.

Sed hæc omnia, tùm ab ARETÆO, tùm ab aliis Obſervatoribus fide digniſſimis, diligenter in variis Diabetici fluxûs ſtadiis animadverſa, nec eumdem in diverſis ſubjectis vehementiæ gradum, nec omninò ſimilem exhibent ubique caracterem, præſertim ſi lotii quantitas & indoles attentè conſiderentur; undè proculdubiò manavit ea quæ à non-nullis circumfertur diviſio Diabetis in veram, ſeu legitimam, & falſam, ſeu ſpuriam. Veram eſſe dicunt, cum immoderatiùs, promptiùs & frequentiùs exit urina, ſed ea copia quæ par ſit aſſumptis, & quoad qualitatem, ſaporis expers, incocta, vixque mutata; aliundè cum ſiti, calore & ſiccitate, non admodùm intensè ſævientibus. Falſam verò

Diabetem ſtatuunt, ubi funditur lotium adeò copiosè, ut ingeſtorum molem longè ſuperet, quodque præterea ſolitò ſpiſſius, ſubdulcis aut mellei ſaporis, & coloris ut plurimum albicantis particeps, ſitim deurentem, febrem lentam, ſummam virium debilitatem & marcorem horrendum habet adjuncta vel pediſſequa.

Nùm verò poſterior hæc ſpecies veluti gradus prioris debeat conſiderari, ſic ut in eodem ſubjecto, & in variis ejuſdem morbi ſtadiis, tùm veræ, tùm falſæ Diabetis ſigna reperiantur, vel an independenter à ſe mutuo ſubſiſtere, & unum eumdemque tenorem ſeu caracterem ab initiis ad extrema ſervare valeant, penes expertos eſto judicium, ratio tamen evincit utrumque juxtà vehementiam & varietatem cauſarum Diabetem producentium poſſe contingere. Quòd ſi ita ſe habeat diſſidentium de naturâ, quantitate, & qualitate fluxûs Diabetici Medicorum ſententias facilè conciliari nemo non videt, ſimul & intelligit, ad differentias ſuprà memoratas diligenter attendendum, ut affectûs curatio juxtà diverſitatem indicationum poſſit ordinari.

COROLLARIUM SECUNDUM
De causis tum proximis, tum remotis, fluxûs Diabetici.

Sic igitur expositis iis quæ ad naturam & differentias affectûs Diabetici pertinent. Jam ordo postulat fluxûs adeò stupendi causas diligenter inquiri, cum ex harum accuratâ cognitione, remediorum ad illius curationem idoneorum notitia pendeat. Juvat autem in hac indagine, præ cæteris seligere methodum analiticam quâ nempè nulla præstantior ad investigandas detegendasque morborum, & Phænomenum in his apparentium, causas, modo eâ quâ decet, cum curâ & perspicaciâ adhibeatur. Quemadmodum ab Illustrissimo D. D. CHIRAC inclyto hujus Universitatis Professore, *& Serenissimi Ducis Aurelianensis Archiatro*, jam in omnibus propèmodùm ad scientiam Apollinarem pertinentibus fuit adhibita, cujus nimirùm hac in parte Laboribus cedro, seu immortalitate dignis, lycæum hoc toto famigeratissimum orbe, suum quo nunc præfulget in primis debet splendorem, & cujus idcircò vestigiis inhærere plurimum gloriamur, semperque gloriabimur. Quamquam in inquirendis analyticè fluxûs Dia-

betici causis, ab illius sententiâ cogamur recedere. Statuit etenim prælaudatus Archiater in limine Theseos de Diabete publicè propugnatæ, veluti præcipuum analyseos ad hujus affectûs originem detegendam instituendæ fundamentum, tantam à Diabeticis urinæ copiam effundi non posse, nisi fluidum illud excrementitium in vasis circulatoriis redundet, & cumuletur, quoniam verò liquidum urinosum ex unanimi consensu turget sale quodam salso-acri muriatico, tam volatili quàm fixo. Rectè concluditur, quod quælibet salis ad hanc indolem vergentis genesim apta nata sunt promovere, hæc eâdem veluti causas genuinas illius magnæ congestionis urinarum consideranda.

Verùm si constet ex relatu eorum qui Diabeticum fluxum diligenter observarunt, liquidum illud, quod adeò copiosè, fluit indolem urinæ nullatenùs referre, nullamquè prorsùs ex illius qualitatibus possidere. Neque demùm, aliud hæc duo fluida quidquam habere quo valeant invicem conferri, præter viam ad trajectum & exitum. Certè planum est analyseos prædictæ basim, & consequentias ex eâ deductas subsistere nequaquam posse. Id autem ut evincatur,

evolvenda sunt, variorum Authorum qui de Diabete tractarunt, monumenta, & præsertim Anglorum, quibus nimirùm hujusmodi fluxum frequentiùs observare contigit. VVILLISII nempè, SYDENHAMII, LISTERI, aliorumque summæ notæ Authorum opera consulenda, in quibus constanter asseritur, humorem in Diabete per vias urinarias exeuntem ab urinis tùm consistentiâ, tùm odore, tùm sapore, demum & colore summoperè differre. Addamus insuper, illud urinas, inter & fluidum Diabeticum discrimen, non-modo repetitis observationibus, sed & ratione comprobari, si vel leviter attendamus potulenta quælibet in Diabeticis celeriùs, & rapidiùs præterfluere, quam ut in liquamen urinosum verti queant, seu sufficientes in vasorum sinubus moras non trahere, ut salia diversi generis, quorum ope sal salso-acre muriaticum efformari supponitur, requisitum ineant connubium. Deniquè si liquidum urinosum in Diabete tantâ copiâ cumularetur in vasis, indicatio præcipua, quæ statim sese offert in hujus affectûs curatione, nimirùm ut fluxus immoderatus coerceatur, sine summo vitæ discrimine non posset adimpleri. Facilè siquidem intelli-

gitur ex hoc urinæ fluxu sufflaminato non salutem, aut levamen ægrorum, imò potiùs funestum urinarum retro-pulsum in interiora corporis & consequenter certam perniciem expectanda fore. Caveant igitur initiati sacris Hygeæ, ne dùm Diabetes, more solito, definitur fluxus immoderatus urinæ, vocabulum illud urina, juxtà nativam significationem accipiant, aliamque perindè quam ratio desideret, aut jubeat observatio, sibi fingant naturæ Diabetis ideam. Hæc etenim vox ideò tantùm adhibetur, ut indicetur humoris exeuntis via, vitatoque longiori verborum apparatu, brevior seu vulgata servetur loquendi formula, quamquam satiùs fortassis foret erroris vitandi causâ, vocem illam ex Diabetis definitione cum clarissimo SYDENHAMIO penitùs expungere, & unicè de succis crudis & incoctis, vel subdulcis, & mellei saporis mentionem facere.

Sed ut ad propositum revertamur, seu ad indagandam analyticè seriem causarum Diabetem producentium, ex præfatis facilè datur inferendum, quærendum statim nobis incumbere, non quâ ratione, liquor urinosus generetur & cumuletur in vasis, sed quo pacto fluida cruda, incocta,

insipida, vel succi mellei, chylosi, lymphatici, tantâ cum copiâ per vias urinarias eliminentur.

Quoniam verò illud quod primum apparet in Diabete est fluxus immoderatus, qui quidem prodire nequit, nisi urinaria vasa ad liquidum copiosiùs transmittendum sint disposita, de hâc transmittentium vasorum dispositione, de quâ aliundè rara, vel parva apud Authores mentio, sequentia præmittere juvat.

Ergò statim patet evidentissimè, quod ut humor crudus, seu incoctus adeò copiosè per vias urinarias trajiciatur, quod inquam, hæ viæ, quæ nimirùm à glandulis, aut ductibus secretoriis renum tendunt ad vesicam, ad hujusmodi trajectum disponi debeant, seu dilatari, & ampliari; sed solitò magis dilatari nequeunt, quin liquidum quoddam assiduò parietibus earum admoveatur, iisdemque vim inferat consuetâ majorem; nec liquidum continenter parietibus admoveri, nisi fibrarum hosce constituentium textus distrahatur, laxeturque; nec deniquè fibrarum textus distrahi & laxari, quin faciliùs adhùc à fluente liquido distendatur. Ergò geminâ de causâ, nempè propter dilatationem & laxitatem

inductas,

inductas, canales à glandulis renum ad vesicam protensi traducendis fluidis reddentur aptissimi.

Ductuum autem distentorum & laxatorum nomine, non modo qui protenduntur à glandulis secretorii communiter dicti, nec tantum papillæ renum, pelvis, & ureteres intelliguntur, sed & ipsasmet glandulas, quibus hujusmodi ductus continuâ serie sunt annexi, dilatari pariter, & laxari statuimus: siquidèm analitica ratio superiùs adhibita, utrumque manifestè demonstrat, & adeò manifestè, ut mirum prorsùs videatur, vel levem hâc de re controversiam quotidie moveri, seu quæri & expendi, nùm in profluvio Diabetico, glandulæ renales, & ductus annexi dilatentur laxenturque.

Quo circà tamen discrimen quoddam venit admittendum, inter Diabetem nondùm formatam & incipientem, provectam inter & penitùs confirmatam. Demùm, & in summo gradu positam: cùm pateat vel leviter attendentibus, dilatationis & laxitatis vasorum gradus, diversos in variis hisce temporibus esse debere. Nempè multò minores in antecessu, & initio morbi: majores autem in progressu; maximos demùm in confirmato provectoque diluvio,

propter moles liquidorum gradatim crescentes, assiduòque trajectas.

Nec interim diffitemur posse controverti, nùm antequam Diabetes invadat dilatatio, laxitasque glandularum, & ductuum renalium, præcesserint, aut præcedere debuerint. Verùm ut hæc dirimatur controversia. 1°. Temperiem nativam, aut adventitiam Diabeticorum. Deindè causas evidentes, quibus hic affectus suam debet originem. 3°. Demùm omnia quæ præcurrere signa diligenter attendi decet.

Si namque Diabeticus, antequam morbus suboriatur, majorem urinarum copiam, quàm ea sit aut esse debeat, quæ in statu naturali quotidiè profunditur, emittere solitus fuerit, quod ante genesim morbi ferè semper accidit, seu propter immoderatum potulentorum quorumlibet usum, seu ob assumpta diuretica: qualia sunt vina acidula, aquæ minerales, aliaque inferiùs in classe causarum evidentium memoranda; ex hac, inquam, consuetudine meiendi frequentiùs; & abundantiùs à quâcumque causâ pendeat, facilè datur intelligendum, ductus renales laxitatem præternaturalem & summam ad dilatationem proclivitatem ante Diabetis ortum contrahere debuisse.

Sin autem ex adverſo, priuſquàm diluvium accidat, temperies Diabeticorum ea ſit quæ ad traducendam ingentem hanc aquarum molem minimè ſit diſpoſita, quod ex mictione ſecundùm naturæ leges ſe habente, poteſt inferri, vel ſi conſtet cauſas evidentes fluxum hunc ſtupendum, abſquè ullo prævio dilatationis & laxitatis ſigno, ſubitò peperiſſe: quod ſanè rariſſimum arbitramur, nempè tantam hujuſmodi cauſas energiam habere, ut urinaria vaſa confeſtim, & ex improviſo valeant tantoperè dilatare: illud tamen, ſi ſic evenerit, ut ex aſſumptis validioribus diureticis, vel ex morſu Dipſadis, eveniſſe quædam teſtatur obſervatio. Certè fatendum eſt ingenuè, nec dilatationem, nec laxitatem vaſorum urinoſorum Diabetis ortum anteceſſiſſe. Sed hæc vitia ſolidorum, ex aquarum ſubitaneo diluvio derepentè nata, juxtà majus vel minus illius incrementum, pariter creviſſe: ità tamen, ut in hujuſmodi caſibus, ineunte, creſcenteque fluxu, ſola dilatatio vaſorum propter vehementes aquarum impetus arguenda ſit, laxitas autem, tantùm in decurſu; ſi nempè fluxus diù perſeveraverit ob aſſiduum laxantis humoris appulſum, inducatur.

Sed ne quiſquam nimioperè miretur, quod de dilatatione, & laxitate vaſorum urinoſorum, plura quam materies primâ fronte deſiderare videtur, aut vulgaris Authorum conſuetudo patitur, hûc uſque diximus. Attendamus tantiſper ab hujuſmodi ſolidorum vitiis, non modo ſeri tènuioris, & incocti, ſed & craſſioris, imò quoque chyloſi, & lymphatici, quale quidem in provecta confirmataque Diabete rejicitur, introitum, ſicut & trajectum immoderatos quoad maximam partem eſſe deducendos.

Nam à dilatatione & laxitate, minor ex parte vaſorum intromittentium, & traducentium reſiſtentia naſcitur: undè fit ut facilè cedant liquidis advenientibus, quibus perindè liberior ad ingreſſum via ſternitur. Mox ex libertate viarum, ab appulſu copioſiori liquidorum, in dies aucta, creſcentibuſque pari paſſu laxitate & dilatatione, quid mirum? Si tandem omne craſſioris liquidi genus admitti, & eliminari, tumque fluxus Diabeticus ad immedicabilem promoveri gradum: & idcircò rarò prorsùs evenire conſtet, cum hæc ſumma dilatatio laxitaſque quales ad chylum & lympham tranſmittenda requi-

runtur, nullis emendari remediis, & non nisi rarissimè valeant induci.

Nec iterùm mirabitur quisquam, adeò crebram de dilatatione & laxitate vasorum mentionem fieri, si mente recogitemus attentâ, ex hisce solidorum læsionibus, ipsamet universæ massæ vitia, quibus nempè supponitur vulgò Diabetem induci posse, quoad maximam partem sobolescere.

Nam à laxitate vasorum & glandularum, ut ex præfatis fit evidens, major subsequitur serosi laticis secretio: hinc illius defectus in sanguine, cujus idcircò particulæ tum salinæ tum sulphureæ serò diluente, & solvente destitutæ, intimiùs uniri, seu crassefieri debent. Ergò multò majores evadent salium & sulphurum moleculæ: exin acredo & viscíditas quæ propter continuum, & præproperum serosi laticis effluxum in dies intenduntur; ab acredine verò dissolutio, à viscíditate coagulatio. Rursùm à dissolutione seri lapsus, à coagulatione ejusdem expressio: proindeque serum expeditum toti massæ supernatare, & quâ datâ portâ, nempè per ductus renum dilatatos, & laxatos elabi debere. Sicque consequenter, quod erat demonstrandum, ipsamet vitia sanguinis ad pro-

ducendum fluxum Diabeticum requiſita, à vitiis ſolidorum oriri poſſe, non ineptâ prorsùs analyſi comprobatur.

Cæteras conſequentias, quoad ſymptomatum apparentium in fluxu Diabetico, & indicationum curativarum fontes, quæ ſimiliter, nec operoſiùs ex iiſdem vaſorum dilatatione & laxitate deduci poſſunt, lectori perſpicaci, & attento eliciendas relinquimus, ne latiùs extra propoſitum divagemur.

Sed iis omnibus nixi rationum momentis, liceat fidenter aſſerere, vitia ſolidorum non tantùm in Diabete, ſed & in omni propè-modum morborum genere non minorem pravis fluidorum qualitatibus attentionem mœreri: interim quoque majorem, cùm læſa ſolida difficiliùs vitiatis fluidis reſtituantur. Nec mirum, cùm ea quæ naturaliter ſitum & formam majori cum firmitate ſolidorum inſtar retinent, eâdem ſemel amiſſâ, niſi difficulter reſumere valeant. Dum ex adverſo fluida varias in formas, vel levi negotio mutabilia multò faciliùs ad nativam recuperandam ſunt diſpoſita.

Sed de his ſatis, ex quibus haud difficulter poteſt intelligi, cur ab aſſuetâ me-

thodo recedentes, analyticam causarum indaginem, à solidorum priùsquam à fluidorum vitiis orsi fuerimus. Nec minùs pateat ex præfatis in Diabete fluxum immoderatum humoris incocti, nec supervenire, nec perseverare diù posse, quin urinaria vasa solitò magis amplientur.

Jam verò quoniam cavitates glandularum, & continuorum ductuum ab incoctis humoribus distendi nequeunt, & laxari, nisi iidem humores ostiola secretoria glandularum ingrediantur, qui quidem ingressus præviam secretionem necessariò supponit; hinc quo ritu secernantur hujusmodi fluida, paucis exponi, series ordinis servandi desiderat.

Ergò vel à nimiâ pororum, seu ostiolorum quibus colum instructum est dilatatione & laxitate, vel propter humorem analogum, seu consimilem humori secernendo, & hæc eadem ostiola imbuentem implentemque, vel demùm utriusque ratione, facilis humoribus appellentibus ad interiores glandularum sinus præbetur aditus. Hi duo siquidem unicè tamquam evidentiores, seu probabiliores secretionum modi possunt assignari, dilatationem autem

& laxitatem meatuum secretoriorum hîc partes suas implere, vix potest in dubium revocari; si nimirùm superiùs allegata sedulò revolvantur. Cum eâdem analytica ratio quæ superiùs adhibita fuit, ad demonstrandum cavitates glandularum ab humore jugiter transeunte dilatari laxarique, hæc eâdem, inquam, sicuti jam fuit indicatum, ostiola secretoria pariter à liquidis appellentibus assiduò dilatanda, laxandaque manifestè comprobet. Nec illud propositum indiget ulteriori demonstratione, si nempè concedatur ex æquo succos incoctos ad renes uberiùs appellere. Constat etenim massam humorum per arterias emulgentes ad renes delatam hujusmodi succis turgere, iisdemque à consortio cæterorum, uti probabitur infrà, liberis & expeditis. Ergò de copioso liquidorum ad glandulas appulsu, non minùs constare debet. Et sic evidenter evincitur, ostiola secretoria glandularum necessariò dilatanda laxandaque.

Verùm hujusmodi tum dilatatio, tum laxitas, utut desideratæ secretioni non parùm faveant, ad illud tamen officium implendum, & absolvendum, impares esse judicabuntur; si tantisper attendamus per

poros adeò patentes & laxatos, non modò crudos & incoctos humores, ſed & quælibet alia recrementa pariter traducenda, perindeque neceſſariò modus alter ſecretionis ſuperiùs allegatus, nimirùm humor analogus, ad ſingulares & determinatas ſecretiones explicandas, mire prorsùs idoneus, in ſubſidium vocandus eſt. Et hujuſmodi quidem humor admittendus qui juxtà receptam doctrinam, indolem humoris ſecernendi, ideſt crudi ſeu incocti, non autem urinoſi penitùs æmuletur. At vel leviter attentis fit obvium oſtiola ſecretoria glandularum peregrinis ſeu novis humoribus, nec imbui, nec impelli poſſe, niſi liquidum analogum ipſis naturaliter inſitum immutetur, debilitetur, aut ita loco moveatur, ut quominùs advenientia liquida ſedem illius occupent, minimè valeat præpedire: perindeque mutationis hujus, debilitatis, aut loco motionis cauſa, paucis, venit aſſignanda.

Quo circà verò proximum videtur, à particulis aqueis in univerſâ maſſâ luxuriantibus, jugiter ad renes appellentibus, & idcircò laxantibus glandularum oſtiola, liquidum analogum iis inſitum, utut eorumdem parietibus ab ortu tenaciter im-

pactum, repetitis tamen liquidorum appulsibus, tandem è sede suâ deturbari, vel ejus vires ab humore novo prædominante, sic infringi, seu indolem sic immutari, ut assueto muneri fungi nequeat.

Accedit insuper, quòd quò majores crudorum humorum copiæ congeruntur in vasis, & ad renes deferuntur, eò quoque minores urinosi seri, sicut & aliorum recrementorum genesis & appulsus fieri debeant: undè sequitur quòd minuatur, aut deficiat pabulum destinatum humori renum analogo reficiendo, ex quo defectu virium, illius energia plurimùm infirmatur; perindeque minùs habilis evadit ad resistendum assiduis, & copiosis humorum crudorum appulsibus; ità ut crebris eorumdem ictibus, indesinenter lacessitus & velut inundatus aquarum alluentium diluvio, demùm, & ob crescentem in dies pabuli consueti penuriam, ad summam redactus debilitatem, è sedibus suis vel invitùs excedere, vel effœtus, seu omni penè robore destitutus, inersque cogitur evadere. Dùm interim succi crudi & incocti viribus integris instructi, novisque quolibet instanti copiis instaurati, seu è fonte jugi perennique scaturientes, vacuos, dilatatos,

laxatoſque demùm meatus implent : & ideò novis conſimilium humorum ſecretionibus reddunt aptiſſimos.

Sicque tandem omni conditioni, tum ad trajectum, tum ad ſecretionem fluidorum præternaturam, ſatisfactum exiſtimantes, jam illud præſertim impendet negotii, ut undènam prodeat hic humor, qui tam abundanter ad renes appellit, eorumdemque ſinus ſecretorios ingreditur, eâdem inveſtigemus methodo.

Hic autem ut glandularum oſtiola ſubeat, hauddubiè convehendus eſt per arterias emulgentes, è quarum finibus expanſis glanduloſa renum conceptacula fieri videntur : nec enim ullæ aliæ præter hæc vaſa proſtant viæ, quibus humor ad renes appellere queat, ſed in arteriis, aliud nihil quam latex purpureus, ſeu ſanguis, continetur : ergò ſanguis arterioſus fons eſt unicus liquidi ſecernendi.

Verùm utcumque ſanguis turgeat hoc humore, eodemque turgidus appellat ad oſtiola renum ſecretoria, non ideò tamen hæc eâdem ſubiturus eſt, niſi præfatus humor è reliquorum maſſæ principiorum conſortio liber ſit & expeditus. Si namque compedibus ſulphurum vinctus, ſeu

eorumdem partibus ramoſis involutus detineatur , aut terreſtrium particularum ſinubus immerſus hæreat , vel cum cæteris maſſæ moleculis , quomodocumque confundantur. Certè planum eſt ſic abditum, intricatum , & immerſum , non niſi difficulter , & ægerrimè meatus ſecretorios ingreſſurum : undè luce meridianâ clariùs evincitur humorem ſecernendum liberum, expeditum , & ad ingreſſum paratiſſimum eſſe debere ; perindeque quo pacto ſerum extricetur è ſinu maſſæ , vel eidem ſupernatet paucis exponendum.

Ergò nequit humor reticulis ſulphureis antea vinctus ex his ſeſe expedire , niſi vinculorum hujuſmodi nexus ſolvatur , nec idem , terreſtrium particularum ſinubus immerſus , ex iiſdem emergere , niſi terrena conterantur , & diffringantur ergaſtula , nec ex utrorumque loculamentis exprimi , niſi hæc eâdem , juxtà receptam doctrinam , in arctum compellantur ſeu anguſtentur : neque rursùs poſſunt liquida conſtanter & celeriter certum ſequi tramitem , & motu progreſſivo , rapidè , ſicut in Diabete , ferri, ſi motionis inteſtinæ ſeu efferveſcentiæ viribus aſſiduò confundantur. Verbo dicam, juxtà receptas loquendi formulas , vel ſe-

rosum laticem è sinu massæ propter dissolutionem elabi, vel ab eodem exprimi propter coagulationem: & idcircò solutis aut coagulatis particulis, ita supernatare, ut liber & impermixtus per poros secretorios patentes laxatosque extrà circulationis orbem amandari queat.

Verùm in hoc præcipuè, difficultatis cardo vertitur, an serum propter dissolutionem effluat, vel ratione coagulationis exprimatur, cujus certè nodi solutionem, non adeò facilem judicabit, quilibet attendet ad vim argumentorum in utramque partem militantium: hinc etenim est quod Authores iique summæ notæ, in varias abierint sententias; itá tamen ut horum plurimi dissolutionem, seu ut eorum vocibus utar, colliquationem, cæteri verò coagulationem arguant.

Prioris namque seu dissolutionis certa manifestaque dare videntur indicia. I. Fluxus immoderatus quantitatem assumptorum longè superans; hæc etenim ingens seri copia, aliundè magnâ cum celeritate secreta, summam humorum fluxilitatem, fluxilitas autem eorumdem insignem agitationem; agitatio demùm pedissequam dissolutionem indicant.

II. Sapor melleus, & color albicans, qui si fidendum sit Authorum observationibus, non infrequenter in seroso latice Diabeticorum percipiuntur, & adscribuntur communiter chylo vel lymphæ, cum hoc eodem sero mixtis & confusis, ejusdem hauddubiè dissolutionis prædictæ sunt effecta; siquidem chylus & lympha in statu naturali sero crassiora sunt, nec consequenter per oscula renalium ductuum, utut solitò magis patentia secerni queunt, nisi particularum ex quibus constant, majores & crassiores moleculæ summoperè dividantur & tenuentur. Nec hæ dividi, tenuarique sine dissolutione.

III. Vehementer sitiunt, æstuant, ardent, & intra brevè temporis spatium exsiccantur Diabetici: quæ quidem symptomata massam sanguinis universam calefieri & effervescere; subindè liquari lympham, pinguedinem fundi, succos alibiles & humidum omne resolvi, verbo magnam promptamque colliquationem, seu dissolutionem fieri, satis apertè declarant.

IV. Nec minùs manifestè dissolutionis labem in Diabete liquidis inustam esse colligitur, ex causarum evidentium consideratione: cùm ex Authorum fide dignissi-

morum obſervationibus, hic fluxus febribus ardentibus, aliiſque morbis acutis qui calorem intenſum habent adjunctum, interim ſuperveniat. Cùm ut plurimùm oriatur ab eſu ſalitorum, acrium, piperatorum, ut & immoderato ſpiritus vini & liquorum ardentium potu; cùm non raró vinis arſenici mixtura, vel fumo ſulphuris alteratis, & medicatis diverſimodè, natales ſuos debeat; cùm inſuper inducatur à Balſamicis Therebentinatis, & Opiatis. Cùm denique poſt aſſumptas aquas muriaticas, ſalinas, ſulphureas, metallicis, & igneis particulis turgidas emergat: hæc etenim & ſimilia ſanguinem ex omnium conſenſu fundunt, liquant, ſeu diſſolvunt.

V. Demùm & ultimò, liquatum pariter in Diabete ſeu diſſolutum ſanguinis textum, evidentiſſimè patefaciunt. Quorumdam Diabeticorum curationes, propter lenientium, edulcorantium, incraſſantium, compingentium, ſeu lacticiniorum, mucilaginoſorum & adſtringentium uſum ex voto ſuccedentes: horum etenim ope permulti vel integrè curati, vel non exiguum, affectu ſæviente levamen ſenſerunt Diabetici.

Et hæc quidem argumenta, quibus præ-

ſens humorum in Diabete diſſolutio deſignatur, nudè licet, & ſimpliciter expoſita, ſic in omnium oculos incurrere poſſunt, ut noſtro quidem judicio, parum egeant longiori tædioſoque, ſeu quod idem eſt, analytico verborum circuitu, quo vis eorumdem in evidentiorem lucem proferatur.

Jam igitur in medium adducamus ea quæ demonſtrant Diabetem à ſanguinis coagulatione pendere, quæ quoniam nec minùs perſpicua, nec intellectui rudiorum minùs jam allegatis ſunt accommodata, eâdem quoque cum brevitate & ſimplicitate debent exponi.

1°. Coagulatum in fluxu Diabetico ſeu craſſefactum viſcidumque ſanguinem eſſe, ſatis evidenter conjicitur, ex eo quod, is qui tam copioſè & celeriter excernitur humor crudus, incoctus, inſipidus, demùm & pellucidus frequenter appareat: cruditas enim, inſipiditas & pelluciditas defectum fermentationis, diviſionis, attritûs, macerationis, & miſcelæ particularum fluidi neceſſariò ſupponunt. Cùm ex adverſo ſi viribus intenſæ fermentationis maſſa ſolvatur, & conſequenter fiat omnium liquidorum confuſio, planum ſit illud quod ab eâdem maſſa fluit, exitque per vias

vias urinarias turbidum, lutulentum, salinum, acre-sulphureum, terrenum, verbo, particulis omnigenis onustum esse debere.

2um. Ad coagulationem in Diabete demonstrandam argumentum petitur, ex caussarum procatharticarum notitiâ, cum his fluxus frequentiùs accidat in frigidis regionibus ad Septentrionem vergentibus, in quibus aër & alimenta crassiora sunt, & aliundè frequenter invadat temperiem melancholicam, in quâ sanguis viscidus, terrestris, siccus, sale & sulphure crassiori fœtus, seu resinosus statuitur. Accedit, ab epotis aquis acidulis & vino ejusdem indolis liberaliùs ebibito, sicut & à ventriculi vasorumque tono propter ingluviem cibi, potûsque summoperè debilitatis, & consequenter à frigidis, resinosis, acidis, crudis, verbo, coagulatis humoribus fluxum hunc aliquoties ortum sumpsisse.

3°. Febris absentia, vel febricula in Diabete superveniens, sanguinem non nisi tardè, lentè, difficulter agitari, moveri: subindèque crassas potiùs & viscidas illius moleculas, quam divisas tenues & solutas indicant.

4°. Denique constat ex variis observa-

tionibus, cardiaca, reficientia, martialia, & sale volatili oleoso turgida, plurimis Diabeticis non parùm profuisse: quæ quidem summam potiùs inferrent noxam, si sale salso-acri fundente, liquante, solventeque, massa constanter luxuriaret.

His igitur & similibus rationum & experimentorum momentis, sanguinem in Diabete coagulari potiùs quam dissolvi statuitur, illudque coagulationis génus confertur, modò cum lacte per affusionem acidorum inspissato, sic ut subsidente & arctiùs unita crassiori parte, serum exprimatur, & supernatet, modo verò cum glutine ad medias cocto, & cum aqueis immiscibili, aliàs demùm cum resina consortium aquæ respuente turgidaque tamen particulis salino-sulphureis, quæ cum insensili motu jugiter agitentur, & humido deficiente, tandem accendantur, sitim ingentem, calorem igneum, viscerum ardorem, marcorem horrendum, aliaque id genus symptomata, absque ullo dissolutionis subsidio valent producere.

Jam ergò patet ex præfatis, argumenta non minoris ponderis ad coagulationem, quàm ad dissolutionem in medium proferri, & utramque sententiam fulciri gravissimis

rationum, & experimentorum momentis, quibus ritè penitùſque perſpectis, nihil hauddubiè ſanæ mentis legibus conſentaneum magis videbitur, quàm ut ſtatuatur ſeroſum laticem è ſinu maſſæ propter utrumque, tùm diſſolutionis, tùm coagulationis vitium, effluere poſſe. Sic ut juxtà varietatem temperierum, & cauſarum evidentium, nunc à liquefacto, nunc ab inſpiſſato ſanguine, & interdum ab utraque pravâ qualitate conjunctim agente: ſæpiùs tamen à colliquatione fluxûs Diabeticus oriatur; aliundè probè perſuaſi, clariſſimos artis Proceres, in varias, hâc de re, partes ideò ſeceſſiſſe, quòd Diabetis, & in variis ſubjectis, & in eodem individuo differentias non ſatis attentè perpenderint; ſed ex peculiaribus quibuſdam obſervationibus, aliorum experimentorum ſpretis aut neglectis, ſyſtema ſuum ſtabiliri, fingique poſſe, crediderint. Si namque contuliſſent ex æquo varias Diabeticorum hiſtorias, in monumentis Authorum fideliter exaratas: ſimul & ſeriò conſideraſſent ſummum illud diſcrimen, quod in diverſis Diabeticis ratione quantitatis, & qualitatis humorum excretorum à viris perſpicacibus fuit obſervatum, magnamque diverſitatem, quoad tempera-

menta, caufas evidentes, eventus, & fymptomata, denique varios hujus affectûs in invadendo, crefcendo, fæviendo, definendoque modos diligenter expendiffent: ex his, inquam, omnibus accuratè exploratis, hauddubiè pervidiffent fluxum Diabeticum, non unam & eamdem in diverfis fubjectis indolem exhibere; imò variam interdùm in uno eodemque Diabetico, & in diverfis morbi temporibus faciem præferre; fubindèque multiplicem caufam immediatam admittendam cenfuiffent.

Hinc igitur eft, quod nunc diffolutionem, modò verò coagulationem: priorem tamen frequentiùs, & interim utramque fimul, in Diabete fuas ad tantam feri copiam fuggerendam conferre vires arbitremur; ità ut ex hifce pravis qualitatibus, alterutra fluxûs ortum antecedere, vel jam excitatum fovere poffit & intendere; interim ambo fe mutuò excipere; modò denique junctis unà viribus agere valeant. Quamquam verò proximum eft, quod ubi fluxus fit immoderatior, & fymptomata fupervenientia prætermodum augentur, colliquationem humorum, eorumdem coagulationi plurimum prævalere. Dùm ex adversò fi recens adhùc fit morbus, fi quan-

titas exeuntis humoris non multùm superet copiam assumpti, si liquidum crudum, pellucidum, & insipidum excernatur, si deniquè sitis, calor & ardor non admodùm urgeant, & spissitudinis causæ præcesserint, coagulationem potiùs arguendam censemus.

Horum autem veritas & demonstratio, non tantum ex argumentis superiùs allatis, seu ex varietate fluxûs, causarum ejus evidentium, symptomatum & eventuum eruenda venit, sed & ex consideratione particularum diversi generis, quibus in hoc statu morboso sanguis propter ingluviem cibi, potûsque, diversæ pariter indolis potest turgere. Paucissimi siquidem, ne dicam, nulli mortalium, in Diabetem, sicut in alios morbos incidentium, adeò simplici genere victûs usi sunt, ut adveniente ægritudine corpuscula diversæ naturæ, seu acidum, alkali, simul & glutinosum accusare nobis non liceat. Ità ut certum sit massam humorum in Diabeticis, principiis, ut ita dicam, omnigenis luxuriare, quorum alia ratione summæ mobilitatis, & naturæ præfervidæ, tenuare, solvere, & liquare valent, dùm cætera fixiora, viscidiora, & idcircò minùs mobilia, divisioni suæ resistunt, imò si tenuiora & flu-

xiliora dissipentur, majorem adhùc crassitiem debent adipisci. Sicque tandem ex præfatis, duplicis serosi laticis scaturiginis, nimirùm coagulationis & dissolutionis ratio patescit.

Ex quibus pariter datur intelligendum, cur Diabetes communiter Hydrops ad matulam apelletur, ductâ procul dubiò, utriusque affectûs comparatione à communibus aquarum exundantium scaturiginibus, quas similiter in Hydropicis, tùm coagulationem, tùm dissolutionem sanguinis esse unanimiter statuitur, quasi nullum aliud discrimen inter utrumque morbum intersit, quàm quod aquæ luxuriantes in Hydrope colligantur intùs, in Diabete verò extùs effundantur, sed ex iisdem fontibus utrobique prodeunt; & in eo mirè prorsùs Hydrops & Diabetes videntur convenire, licet fatendum sit ingenuè, quod in hoc posteriori morbo fontes aquarum multò sint uberiores, undè fit ut velociùs, & vehementiùs Diabetes ut plurimùm tempora sua percurrat, & in majus multò discrimen conjiciat ægrotantem, simul & ex eo potest intelligi, cur Diabetes Hydrope rariùs generari, tùm & rarissimè valeat persanari.

Jam verò quod attinet diverſum modum quo ſanguis in Diabete liquari vel coagulari valet, hic certè vix poteſt determinari, cùm inſenſibiles ſalium & ſulphurum à quibus inducuntur hujuſcemodi vitia particulæ ſub ſenſus minimè cadant, nec alia quædam in tantâ caligine lux affulgeat, quàm quæ petitur ex vulgatis & familiaribus exemplis mixtorum, quorum alia ab affuſis acidis inſtar lactis, vel propter viſciditatem, aut ſiccitatem in modum glutinis, aut reſinæ inſpiſſantur: alia verò fervoris, percuſſionis, aut luxuriantis liquidi viribus diſſolvuntur.

Quas equidem coagulationum & diſſolutionum ſpecies juxtà diverſitatem principiorum maſſæ, & cauſarum in eamdem agentium, modò ſeorſim, nunc verò conjunctim in Diabete generari poſſe cenſemus: etſi dùm attentiùs conſideratur indoles ſymptomatum veram & confirmatam Diabetem communiter ſtipantium, nimirùm ſitis, caloris & ſiccitatis vehementia; dicendum potiùs & ſtatuendum videatur coagulationem Diabeticam ad naturam æſtuantis reſinæ, vel glutinis ad medias cocti, quàm lactis ex affuſis acidis inſpiſſati propriùs vergere. Diſſolutionem autem ex

adversò ſæpiùs ab humidis exundantibus & laxantibus, quàm à percutientibus induci: ſic ut fluxus immoderatus multò magis à laxato nexu particularum, quàm ab eodem cum impetu ſoluto, pendeat. Idque potiſſimum infertur, tùm ex immoderato liquidorum potu, Diabetis ortum, ut plurimum præcedente & comitante, tùm ex abſentiâ febris, aut levi tantùm febriculâ, quæ remiſſum fermentationis genus ſupponit. Demùm & ex humoribus excretis, crudis, incoctis, pellucidis, fervoris defectum & laxitatem indicantibus.

Ubi tamen non levem ſtatim controverſiam moveri poſſe cernimus, utpotè quod humidum laxans ſolvenſque particularum nexus, ſenſim tantùm agere queat, nec conſequenter omni conditioni requiſitæ ſatisfacit, cum fluxus Diabeticus non infrequenter accidat ſubitò, ſicque cauſam confeſtim ſolventem deſideret, quæ quidem in allato laxantium caſu vix poteſt aſſignari: niſi ſupponatur quoddam velut aquarum diluvium, quo tota maſſa ſic derepente perfundatur, ut cauſas cohæſionis particularum inter ſe nullâ prorsùs interpoſitâ morâ, vincat aut debilitet, ſed Diabetes interim excitatur, quin adſint ulla præcedentis dilu-

vii ſigna : Ergò memoratus diſſolutionis per laxantia modus in fluxu Diabetico nequit admitti.

At ſi tantiſper attendamus ſanguinem Diabeticorum, ſic ferè ſemper eſſe prædiſpoſitum, ut crudis ſeu incoctis particulis luxuriet, quæ nimirùm hæterogeneitatis & molis ratione parùm firmiter inter ſe cohærent, & quæ propter debilitatum vaſorum elaterem, ſimul & infirmatam fermentorum energiam, ad intimos contactus, mutuoſque ſubingreſſus adigi nequeunt, in hoc inquam, ſtatu maſſæ ſanguineæ, dùm adeò laxa ſunt vincula, particulas ejus nectentia, certè nec magni, nec vehementes deſiderantur cauſarum ſupervenientium impetus : ſed vires admodùm leves, niſuſque prorsùs exigui requiruntur, ut ſubitaneus accidat particularum liquidi ſeceſſus, ſicque ſeroſæ, lymphaticæ, chyloſæque partes à ſolito connubio liberentur.

Verùm hæc dubiò procul ſufficient de cauſis proximis, & remotis, licet alia non pauca, jam præfatis adhucdum ſubjungi poſſe videantur. Sed cùm de vitiis fluidorum reſpectu curationis, nihil aliud ſcitu neceſſarium habendum ſit, præter ea quæ ſuperiùs accuratè ſatis diſcuſſimus & ſtatui-

mus, his ulteriùs profequendis juvat fuperfedere, nec ad ea dilucidiùs demonftranda methodum analyticam in prægreffis adhibitam, ulteriùs in fubfidium advocare neceffarium duximus: fi namque præfata rationum, & obfervationum momenta eo quo par eft modò ponderentur, opinionis noftræ de vitiis fluidorum in Diabete fundamenta, abfque verbofo analyfeos apparatu facilè poffunt introfpici.

Nec iterùm plura de caufis evidentibus addere confilium eft: cum ex iifdem pariter quæ fuperiùs adversùs ordinis confueti leges interferenda fuerunt, ut quid fentiamus de caufis immediatis faciliùs innotefceret; ex his, inquam, hujufmodi caufarum remotarum, & evidentium numerus, indoles, & agendi modus, vel leviter attentis patefiant.

COROLLARIUM TERTIUM
De præcipuis fymptomatis Fluxûs Diabetici.

ERgò dicendorum feries jam expoftulat ut exponatur præcipuorum morbi fymptomatum ratio, quæ quidem non admodùm operosè exprælibatis deduci poffunt: nec etenim magna mentis perfpicacia defide-

ratur, ut intelligamus quî fiat, ut ex tot hactenùs assignatis causarum remotarum & proximarum speciebus, quarum plures, non infrequenter junctis agunt viribus, nimirùm ex coagulato glutinis instar, aut resinæ, vel soluto fervidoque sanguine; subindèque serosis, lymphaticis, & chylosis humoribus per patentes laxatasque vias urinarias exeuntibus, & consequenter in sinu massæ deficientibus, quî fiat, inquam, his suppositis, ut sitis intensa, calor ingens, urens febricula, debilitas metuenda, demùm & horrendus marcor, aliaque id genus subsequantur.

Verùm tamen summam inter cætera mœretur attentionem, insignis hæc & acerbissima sitis, quæ frequenter fluxum Diabeticum antecedit, cum eo saltem perpetuò suboritur, pari cum ipso passu, crescens & incedens, demùm & ab ortu ad ultimum usque morbi finem indesinenter sæviens.

Dicimus statim Diabeticos antequam in morbum incidant, ferè semper esse siticulosos, quod sanè non exiguâ dignum animadversione: quoniam illud symptoma, eò sub aspectu consideratum, non tàm affectus morbi quàm ejusdem causa censeri debet;

dùm videlicet ſitis ad promiſcuos omnis generis potus quotidie ſorbendos volentes, vel nolentes adigens, ſolidorum & liquidorum inſignibus vitiis, ſuperiùs expoſitis anſam præbet.

Hæc autem ſitis antecedens, hauddubiè naſcitur ex pravâ conſuetudine ingerendi promiſcuè edulia omnis generis acria, ſalita, acida, glaciata, tum & potulenta diverſæ naturæ, non modò, dùm cibus ad vitam ſuſtinendam, ex inſtituto, ſumendus eſt: ſed & in variis tùm diurnis, tùm nocturnis compotationibus; quibus nempè magna pars mortalium, ſeu voluptatis cauſa, ſeu ad impinguandum corporis habitum, coloremque faciei vividiorem gerendum, ſeu demùm ad ſedandas inertis, incompoſitæ mœſtæque mentis perturbationes, heu nimiùm indulget.

Sed utcumque non diffiteamur ab eduliis, potulentiſque ſapidioribus palatum ſtatim titillari, mox animam quodam lætitiæ ſenſu perfundi, imò cutem interdùm pinguiorem, & floridiorem evadere. Certè nec minùs ingenuè fateri cogimur, quod ex hâc ingluvie, pravaque bibendi ſine modo conſuetudine, præprimis ſuboriantur fervores humorum immoderati, quos

neceſſario diverſi generis diſſolutiones, & coagulationes juxtà varietatem temperierum, & ingeſtorum ſubſequuntur: ex fervoribus autem & coagulationibus acredo, viſciditas & aciditas liquidorum ſoboleſcunt; ex his ſaliva particeps earumdem qualitatum & conſequenter æſtus, ſiccitates oris, & irritamenta faucium, verbo moleſta ſenſatio quæ ſitis nuncupatur, & quâ vel inviti ad intempeſtivos, nocivoſque potus iterandos adigimur; ex quibus iterùm eoſdem effectus, ſed intenſiores multò manare ſit neceſſum; ſicque ſitis, ingluvies & compotatio ſe mutuò fovent & intendunt, demùm & ad eum uſque gradum promoventur, ut vel ex levi rerum non-naturalium abuſu, vel ex præternaturalium acceſſu, partes ſolidæ, fluidæque, tot hactenùs inſultibus concuſſæ lædantur inſigniter; undè non modò Diabetem, ſed & infinita penè morborum genera, pro vario læſionis modò ſcaturire datur intelligendum.

Nam iterùm ex hâc antecedente ſiti, ſubindèque potibus aſſiduis & immoderatis, fit ut exundantibus undequaquè liquidis contentorum in vaſis fluidorum compages ſolvatur, debilitentur ſolidorum elateria,

fermentorum omnium infirmetur energia, tùm & recrementorum quorumlibet generatio præpediatur: ſed ſi ſolvantur, diluantur, & immergantur fluidorum & fermentorum moleculæ, laxeturque vaſorum digerentium tonus; certè quælibet aſſumentur edulia cruda prorsùs & incocta remanebunt; ſuccorum autem crudorum & ſummoperè dilutorum illuvie ductus, & glandulæ renum debent dilatari, laxari, locoque pelli humores analogi. Ergò ſuccedent eorumdem humorum incoctorum ſecretiones & excretiones immoderatæ, ſeu fluxus Diabeticus ſuperveniet: cujus idcircò ſitis antecedens tamquam præcipua cauſa debet agnoſci; hunc verò fluxum deindè nova ſitis priori multò vehementior ſubſequitur, quæ tùm non ampliùs cauſæ ſed ſymptomatis conſiderationem promærebitur.

Hujus autem novæ ſitis ortus & vehementia, dubiò procul hiſce pariter novis & immoderatis humoris excretionibus eſt adſcribenda: quarum ratione fit, ut ſalivæ non minùs ac cæterorum recrementorum materies in vaſis deficiat, ſimul & ea quæ remanent liquida viſciditatem contrahant; hinc igitur, novæ palati, faucium ſiccita-

tes, & irritationes, consequenter sitis intensior, moxque potus immoderatior; undè rursùs eâdem quæ superiùs recensita vitiorum genera, sed vehementiora. Sicque tandem cur in Diabete sitis modò causæ, nunc verò symptomatis rationem habeat, satis apertè demonstratur.

Nec magis operosè, vel perspicuè minùs ex iisdem principiis cæterorum symptomatum explicatio potest elici. Si namque semper sitiant bibantque Diabetici, si vasorum, & fibrarum motricium elateria idcircò debilitentur, fermentorum naturalium minuatur energia, succi cumulentur incocti, crassescat, aut liquetur massa, si denique serum foras amandetur. Ex his, inquam, hauddubiè non una sed multiplex caloris, ardoris, anxietatis, debilitatis, febriculæ, funestique marcoris causa deducetur, cum vel unicus serosi laticis fluxus immoderatus, his omnibus pravis effectis pariendis sufficiat: liquidis enim sic exeuntibus, perindeque deficientibus in orbita vasorum, evidens est universam massam difficiliùs multò per eâdem vasa debere circumduci, hinc ejusdem in Capillaribus mora, ex quâ calor, ardor, anxietas, & febricula facilè sobolescunt. Cæteras con-

ſequentias quæ poſſunt vel à rudioribus, ſeu leviter in Phyſiologiâ verſatis, ex iiſdem ſuppoſitis inferri, conſultò prætermittimus, ne videlicet hæc noſtra Diſſertatio producatur in immenſum. Cùm aliundè nemini mirum videri debeat Diabeticos, in hoc miſero prorsùs rerum ſtatu debilitari, marceſcere, conſumi, dùm ob liquidorum & ſolidorum vitia toties memorata, ſimul & ſtupendum humoris effluxum, nec ſucci nutritii, nec ſpiritus generari, nec utcumque geniti deficiente vehiculo diſtribui queant, aut ſi qui ſucci generentur & diſtribuantur, hi propter æſtum & acredinem ad conſumenda potiùs liquandaque quæ ſuperſunt, quam ad eâdem nutrienda roborandaque apti debeant eſſe.

COROLLARIUM QUARTUM
De prognoſi Fluxûs Diabetici.

ERgò ulteriori ſymptomatum explicationi superſedentes, jam ad prognoſim inſtituendam accedamus. Et ſtatim ab eo quod primùm apparet, ſeu Diabetis eſſentiam conſtituit ſumentes exordium, nimirùm ab immoderato, celerique ſeroſi laticis effluxu, patet ex eodem ſummum

Diabeticis imminere vitæ periculum, cum tantâ nequeat è vaſis urinariis exire liquidorum copia, quin eorumdem conſueto penu quælibet tùm ſolidæ, tùm fluidæ corporis partes defraudentur, nec iiſdem ſolidæ fluidæque partes defraudari, quin omnes motus tùm naturales, tùm voluntarii à perenni fluidorum circuitu, æquali diſtributione, debitâque miſcelâ pendentes, ſummoperè lædantur aut pervertantur. Ergò vel ob unicum immoderatum liquidorum exitum magnum Diabeticis impendet diſcrimen, illudque procul-dubiò tantò majus, quantò major erit humorum exeuntium abundantia.

Rursùs ex eodem immoderato fluxu ſummum, juxtà ſuperiùs ſtatuta, tùm ſolidorum, tùm fluidorum vitium arguitur, nempè laxitatis, dilatationis, debilitatique ductuum trajicientium elaterii, ut & coagulationis, vel diſſolutionis maſſæ ſanguineæ, vel utriuſque; ità ut pro variâ fluxûs magnitudine & frequentia, depravationum harumce gradus, & conſequenter periculi magnitudo præſagiri poſſint. Ubi notandum obiter quod ſi præfata vitia in variis Hydropum ſpeciebus raró prorsùs emendentur, & ideò tantoperè ſint metuenda,

quantò rariùs in Diabete valeant emendari in quâ multò major moles aquarum è ſinu vaſorum erumpit, quantòque magis hic morbus timendus ſit nemo non videt.

III. Quo magnum in quo Diabetici verſantur diſcrimen, evidentiùs innoteſcat, non modò fluxûs abundantiam, ſed humoris exeuntis indolem attendi decet. Si namque quod excernitur ſubdulcem, melleum, lacteumque ſaporem, ſimul & albicantem colorem referat, ſicque pateat non modò crudos & incoctos humores, ſed chylum, lympham & pinguedinem quibus corpus reficitur, alitur, roboratur è vaſorum ſinubus amandari, certè ſummam virium debilitatem, marcorem horrendum, lethálem denique tabem inducenda, liquidò demonſtratur.

IV. Tùm ex cauſis antecedentibus, tùm ex temperie Diabeticorum, varia quoque præſagia ducenda ſunt: ſi nempè cauſæ Procatharticæ magnarum ſint virium, aut indolis deleteriæ; ſi fluxûs immoderatus ægrotantes jam præcedenti quodam acutoque morbo propè-modùm exhauſtos adoriatur; ſi magnos & diuturnos errores in regimine vitæ commiſerit; ſi Diabeticus à parentibus infirmis ortum duxerit, idem-

que debili prorsùs constitutione sit præditus ; si variis affectibus renum & vesicæ jam fuerit obnoxius ; & si tandem in antecessu morbi propter motus corporis, aut mentis immoderatos ; fractus elumbis ad summam denique debilitatem redactus videatur. Certè nullam, aut exiguam prorsùs salutis spem superesse facilè quivis pervidebit.

V. Demùm & ultimò, quo summi discriminis imminentis ex Diabetico fluxu ratio certiùs adhuc & meliùs intelligatur, diligenter debet animadverti, quod hic affectus instar Hydropis non ab uno tantùm eodemque massæ sanguineæ vitio, scilicet à coagulatione vel dissolutione, sed ab utrisque conjunctim sese mutuò foventibus, aut excipientibus ut plurimùm pendeat : undè nascitur indicationum curativarum contrarietas ; sic ut ex his uni vix possit satisfieri, quin alteri noceatur, perindeque vel ipsorummet artis præsidiorum, utut prudenter adhibitorum effectus, aut inutiles futuri sunt aut non parum mutuendi.

Quibus insuper addendum est, quod nec varii, tùm dissolutionis, tùm coagulationis modi quorum ratione fit ut serum è sinu sanguinis exprimatur simul & adveniens

humor cum cæteris , maſſæ particulis miſceri nequeat , quod , inquam , harum coagulationum , aut diſſolutionum ſpecies nec dignoſcantur , nec à perſpicacioribus dignoſci valeant : undè ſequitur generica tantùm remedia poſſe præſcribi, quæ ſingulari læſionis ſpeciei morbum immediatè producenti corrigendæ ſæpè ſunt imparia , ut perindè cauſarum & modorum coagulationis & diſſolutionis emendationes, à ſolius propemodùm naturæ viribus ſperari debeant, quæ certè vires cum abundantia fluxûs inſtanti quolibet exhauriantur , aut prægreſſis erroribus jam ferè penitùs ſint exhauſtæ , quid mirum ! Artis , & naturæ præſidiis penè deſtitutum , Diabeticum tandem exſuccum & conſumptum ultimi fati neceſſitatem ſubire , aut ſaltem in maximo verſari vitæ diſcrimine.

Abſit interim , ut ex his inferatur Diabete laborantes miſeræ ſuæ ſorti velut in caſu deſperato penitùs relinquendos , quinimò quò circumſidentur urgentiori periculo eò quoque diligentiùs & attentiùs ipſis ſuccurri , tùm humanitatis , tùm ſcientiæ leges deſiderant. Cum aliundè conſtet ex variis Authorum obſervationibus non-nullos ex hoc aquarum diluvio feliciter eva-

ſiſſe, dum nempè nativa corporis temperies, firmitudinis & vigoris quædam adhùcdùm indicia præbet, nec partium internarum robur, ſeu ægritudinis cujuſdam præcedentis vehementia, ſeu pravi regiminis malignitate prorsùs conſumptum eſt, nec aliundè fluxus ad majorem ultimumque gradum pervenit: dùm denique variæ quæ ſeſe offerunt indicationes adeò ſibi invicem non opponuntur, ut ex his præcipuam implere liceat, quin alteri ſummoperè noceatur; in his, inquam, & ſimilibus rerum circumſtantiis planum eſt non levem ſalutis ſpem affulgere, cunctaque diligenter tentanda quo Diabetici liberentur ab imminente periculo.

COROLLARIUM QUINTUM
De Therapeiâ Fluxûs Diabetici.

QUapropter ad convenientem medendi methodum exarandam jam accedentes, illud præſertim hâc in parte negotii nobis videtur incumbere, ut juxtà quæſtionem in limine Theſeos propoſitam demonſtretur ad ſanandam Diabetem, non unum, ſed multiplex remedii genus adhibendum, quod equidem ſi præfata ſuperiùs

in animum ſedulò revocentur, nec arduum, imò nec difficultatem vel levem faceſcere videbitur.

Si nempè tantiſper attendamus, uti jam fusè probatum fuit fluxum Diabeticum, non ab unâ ſed multiplici causâ pendere, variamque prorsùs in variis ſubjectis, imò in uno eodemque individuo, ſed in diverſis morbi temporibus præferre faciem, quatenùs vel ab acidis, vel ab acribus, aut à ſalſis, interim à viſcidis & glutinoſis, nunc ſeorſim, ſæpiùs verò conjunctim in eâdem maſſa luxuriantibus & agentibus, inducatur: undè fit, ut ſanguis coaguletur, modò verò diſſolvatur, & interdum utroque vitii genere depravetur. Deindè verò, ſi ſeriò cogitemus, hæc varia cauſarum genera, juxtà varietatem temperierum, ſubjectorum, victûs regiminis, & in variis morbi ſtadiis, diverſimodè prorsùs agere: ſic ut exindè fluxûs non modò major aut minor, frequentior aut rarior, tardior aut celerior, verùm etiam quoad humoris exeuntis indolem diſſimilis appareat; ex his, inquam, probè perpenſis, abſque ulteriori demonſtratione facilè cuivis intelligendum dabitur Diabetem, non uno tantùm, ſed multiplici remediorum genere

ſanari poſſe, cum ex diverſitate cauſarum, ſymptomatum & temperierum, ſumma ſubnaſcatur indicationum varietas, quæ diverſam neceſſariò medendi methodum deſiderat.

Quamquam ingenuè fatendum ſit quod ubi fluxus Diabeticus ad ſummum incrementi vigoriſque gradum pervenit, ità ut humor qui jugiter excernitur ad ſtupendam penè menſuram, magnâque prorsùs exeat cum celeritate, nec tantùm crudus, incoctus, pellucidus, ſed & lymphaticus, chyloſus, pinguiſque ſuccus effluat, tùm, inquam, unicam ferè ſeſe offerre indicationem, cum ſi fluxus hujuſmodi tantiſper perſeveret ultimum immineat vitæ diſcrimen, ſeu de ſubitanea lethalique virium dejectione timendum ſit. In hoc ergò miſero prorsùs rerum ſtatu, etſi vero-ſimile videatur fluxum Diabeticum ex diverſis cauſis natalitia ſua ſumpſiſſe, cum tamen præſens diluvium intenſam univerſæ maſſæ colliquationem magnamque laxitatem ductuum arguat: tunc iterùm atque iterùm urgentiori ſuccurrendum eſt, omniaque præſidiorum genera, quam citiſſimè ſunt adhibenda, ut fluxus immoderatus coerceatur, mutuendæque diſſolutionis progreſſus poſſit cohiberi.

Verùm nec omnes qui ſeſe offerunt Diabetici in eo lugendo prorsùs ſtatu ſunt conſtituti, ut propter abundantiam fluxus, jam propè perituri ſint, & aliundè, cùm morbus ad eum vehementiæ gradum provectus eſt: certè rem planè deſperatam arbitramur; nec inter varias ab Authoribus relatas obſervationes, quempiam ex Diabeticis ſic affectis, evaſiſſe legimus.

Dùm itaque varias indicationes in ſanandâ Diabete ſeſe offerre, & idcircò diverſi generis remedia competere ſtatuimus, illud hauddubiè de Diabete ſanabili, ſeu in quâ juxtà diverſitatem cauſarum medendi methodum licet ordinare, debet intelligi.

Ergò jam propiùs ad rem accedentes, ut cura Diabetis ex voto ſuccedat, non modo fluxûs, ſed & cauſarum evidentium & ſymptomatum indoles, ſicut & temperies ægrotantium ſedulò debent expendi. Si namque crudus, incoctus, inſipidus, pellucidus humor per vias urinarias excernatur, nec ejus copia, licet naturali multò major tamen menſuram aſſumptorum adeò ſuperat, ut metuendum ſit ratione quantitatis, vires intra breve temporis ſpatium dejectum iri. Deindè verò ſi conſtet ex diſquiſitione cauſarum evidentium fluxum

hujusmodi propter diuturnam crudorum, acidorum & viscidorum ingluviem supervenisse, temperiesque Diabetici vergat ad melancholicam, & si demùm ex naturâ symptomatum inferre liceat fluxum Diabeticum ab infarctu primarum viarum sanguinis spissitudine, & obstructionibus viscerum ortum suum duxisse, in his, inquam, rerum circumstantiis, certum est tum Emetica, tum Cathartica (quæ tamen ratione fluxûs, & laxitatis viarum, ex adstringentium classe sumenda sunt) deindè verò Martialia, Mercurialia, Cinnabarina, aliaque id genus aperientia, nec non Sale volatili oleoso turgida probè competere.

Quæ quidem methodus non modo ratione, sed & magnorum in arte Virorum observationibus, & authoritatibus potest comprobari, nam Hartmannus Diabetis specificum in Marte positum esse censet, & ejusdem essentiam mirè commendat. Rullandus mulierem Diabete laborantem Aquâ Chalibæata præsertim se sanavisse testatur. Sydenhamius Diabetem iisdem remediis quibus curatur fluor albus, nimirùm Sale volatili oleoso turgidis, cum adstringentibus mixtis, sanari posse dicit. Gasserus testatur se vidisse Diabeticum

quemdam feliciter ſanatum, hoc ſimplici remedio, Cancris ſcilicet fluviatilibus pulveratis, Thure, & Saccharo cum potu ordinario ſimul aſſumptis. In Pharmacopeis Anglorum FULLERIANA nimirùm & BATTÆANA ad Diabetem curandam præſcribuntur Hydromel calceum, & Aqua benedicta, tùm ſimplex, tùm compoſita, quorum baſis eſt Aqua calcis poſt completam ebullitionem probè percolata, & edulcorantibus quibuſdam mitigata. VALENTINI Hypecacuanam, Vitriolum album Emeticum, Pulverem martialem, & Cinnabarinum Aquam veronicæ ut & Aquas thermales ad hujuſce fluxûs cauſas expugnandas prædicat. HARRIS infuſionem Rhabarbari, Santalorum; albi ſcilicet & citrini, Cardamomi minoris in Vino Canarino celebrat, utpotè cujus ope Diabeticum quemdam perfectè ſanaverit. Denique clariſſ. D. CHIRAC, non modo Martialia, ſed & Mercurialia, imò quoque frictiones ex Unguento Neapolitano, modo ea quâ decet prudentia adhibeantur, adminiſtrari poſſe conſtanter aſſeverat.

Sicque graviſſimis, tùm rationum, tùm obſervationum & authoritatum ponderibus, evincitur Diabetem à fixitate principiorum

& humorum ſpiſſitudine pendentem aperientibus, ſpirituoſis, reſolventibus, mixtis interim ratione fluxus & laxitatis viarum adſtringentibus, ſanandam.

Sed ex adversò, ſi fluxus Diabeticus quoad quantitatem ingens ſit & ſtupendus, reſpectu verò qualitatis, evidenter pateat chylum, lympham, & pinguedinem, cum ſeroſis humoribus eliminari; ſi ſummoperè ſitiant, æſtuent, ardeant, & exſiccentur Diabetici; & ſi denique fluxus febribus ardentibus, morbis acutis, & temperamentis bilioſis, aut ex diuturno & immoderato ſalinorum, acrium, piperatorum, & ſpirituoſorum uſu, ſupervenerit; in hoc, inquam, aut conſimili rerum ſtatu, cum evidens ſit ſalſedinem, acredinem, & diſſolutionem humorum prædominari; certè nemo non intelligit ad lenientia, edulcorantia, incraſſantia, mucilaginoſa, abſorbentia, & adſtringentia promptè recurrendum, quæ rursùm methodus præcedentis inſtar rationis, authoritatis & experientiæ legibus conſentanea, imò multò majori confirmatur obſervationum numero, ex quibus maſſam in Diabete ſæpiùs, aut magis diſſolvi, liquarive, quam coagulari colligitur.

I. Siquidem conſtat ex obſervationibus

ZACUTI LUSITANI duos Diabeticos ſolo uſu Lactis Aſinini Chalybeati, & Philonii perſici per intervalla aſſumpti, à tanto malo intra unius menſis ſpatium, aliis incaſſum adhibitis, feliciter evaſiſſe.

II. ERASTUS eodem in affectu, præſertim uſum adſtringentium & mucilaginoſorum uti Syrupum ex radice Symphiti majoris, & Prunis ſylveſtribus confectum, nec non decoctum eorùmdem Prunorum & Corticis interioris Quercûs commendat, quorum videlicet ope Puerum Diabeticum ex voto ſanavit.

III. RIVERIUS noſter in eumdem ſcopum Narcotica, Syrupum nempè de Papavere, Laudanum Opiatum, cum Syrupis acidis adſtringentibus, aliaque id genus cenſet adhibenda.

IV. Puer Diabeticus apud HILDANUM uſu Pulverum adſtringentium & lactis Amygdalini, tùm & Unguentis Oleiſque refrigerantibus & adſtringentibus, ejuſdem Authoris operâ perfectè fuit liberatus.

V. FULLERUS in Pharmacopæa prælaudata, nixus hauddubiè iteratâ obſervatione. 1°. Præſcribit in fluxu Diabetico decoctum incraſſans, cum Gummi Arabico pulverato in Aqua Hordei cocto, addito Syrupo de

Althæa paratum. 2°. Emulsionem, quam vocat Arabicam, confectam similiter ex eodem Gummi Arabico, cocto in Aquâ Hordei ad solutionem. Additis dein Seminibus Malvæ, Papaveris albi, Amygdalis dulcibus, Saccharo Saturni, & Syrupo de Althæâ. Demùm & Pulverum ex iisdem confectorum usum consulit.

VI. BLANCARDUS quemdam piissimum Ecclesiæ Pastorem, ope Simplicis decocti ex Malvâ Arboreâ, Lactucâ & Violis, cum non suppeterent alia ex Pharmacopoliis remedia, ab hoc fluxu brevi liberavit.

VII. THEODORUS CRAANEM ad eumdem fluxum curandum, præsertim Emulsionibus, Julapiis, & Clysteribus, ex refrigerantibus, nitrosis, & adstringentibus paratis, nec non victu, ad acrimoniam humorum temperandam, idoneo, uti Lacte Amygdalino, Ovis Sorbilibus, Cremoræ Oryzæ, demùm & Unguentis Rosaceo, Populeo, Camphorato, aliisque utendum arbitratur.

VIII. WILLISIUS asserit in Diabete, præsertim Diætam lacteam convenire, nempè Lac crudum, aut dilutum Aqua Hordei, vel cum Aquâ & Pane albissimo coctum, dein verò Pulveres ex Gummi Arabico, Tragacantha, & Saccharo penidiato, de-

coctum ex Radice Symphiti majoris in lacte, nec non Emulſiones ex decocto Hordei, Radice Nympheæ, Amygdalis dulcibus, & Seminibus frigidis confectas, aliaque id genus veluti ſummè proficua celebrat, quorum videlicet ope nobiliſſ. quemdam Comitem Diabeticum ab imminente periculo ſervavit incolumen.

IX. Sylvius curam omnem Diabetis in humorum acrimoniâ temperandâ conſiſtere ait, & ſubjungit, hanc indicationem adimpleri potiſſimùm uſu Lactis Vaccini, Aſinini, Ovilli, Caprini, muliebris, nec non ſpiritûs ſalis dulcificati.

X. Dolæus ad eumdem fluxum expugnandum varia Opii præparata magnifacit, præſertimque Laudanum Ribeſiatum & Cydoniatum, deindè tincturam Coralliorum, Sulphur Vitrioli, Crocum Martis adſtringentem, decocta ex Semine Papaveris albi, Roſis rubris, Radicibus Biſtortæ, Tormentillæ, Terram ſigillatam, Bolum Armenam, Lapidem Hæmatitem, Aquam & Serum Lactis Chalibæata, fomenta & linimenta ex adſtringentibus, verbo, quælibet ſanguini conſiſtentiam tribuere, ſimulque laxatarum partium tonum valent roborare, commendat.

XI. Tandem Listerus in Diabete ma-

ximè colliquationi ſanguinis occurrendum uſu Lactis, Pomorum, Malorum Punicorum, Limoniorum, Ceraſorum, Fragorum, nec non ope Diacodii, exiſtimat.

Ex quibus obſervationibus & authoritatum momentis ſatis ſuperque fit perſpicuum in fluxu Diabetico remedia ad temperandam humorum acredinem, conſiſtentiam ſanguini conciliandam, & vaſorum elaterem roborandum idonea, frequentiùs aperientibus, reſolventibus ex voto ſuccedere, maximo dicendi indicio, diſſolutionem vigente fluxu ſæpiùs coagulatione prædominium tenere. Sed neque minus conſtat ex ante dictis, interim coagulationem arguendam, eidemque præſcriptorum ſuperiùs ope medendum eſſe.

Deniquè quod ſumma ſanè dignum animadverſione judicamus, ſi conſulantur attentè variæ prælaudatorum Authorum medendi methodi, de curâ fluxûs Diabetici, patebit evidenter, non tantùm in variis ejuſdem morbi differentiis, ſeu in diverſis ſubjectis Diabeticis, ſed & in unius ejuſdemque Diabetis decurſu, nunc aperientibus, Cardiacis & Sale volatili turgidis, modo verò lenientibus, incraſſantibus, & hypnoticis, intermixtis adſtringentibus, imò

quoque variis hiſce remediorum generibus ſimul debitâ proportione junctis, ſic ut ſe mutuò juvare, ſeu ad multiplices indicationes adimplendas concurrere valeant, utendum eſſe, ut mirum prorsùs videri poſſit eorumdem artis Procerum monumenta de Diabetis curatione legentibus, quod cum juxtà præſcriptas remediorum formulas diverſitatem indicationum agnoſcant, unum tamen idemque ſolùmmodò vitium ſanguinis, nempè vel coagulationem, vel diſſolutionem, arguendum cenſeant.

Verbo, cum ex adductis hûc uſque rationum, obſervationum, & authoritatum ponderibus, evidenter inferri poſſit, imò, noſtro quidem judicio pateat evidentiſſimè diverſi generis indicationes ad Diabetis curam abſolvendam adimplendas. Jure concludimus.

E R G O

Ad ſanandam Diabetem diverſi generis remedia ſunt adhibenda.